

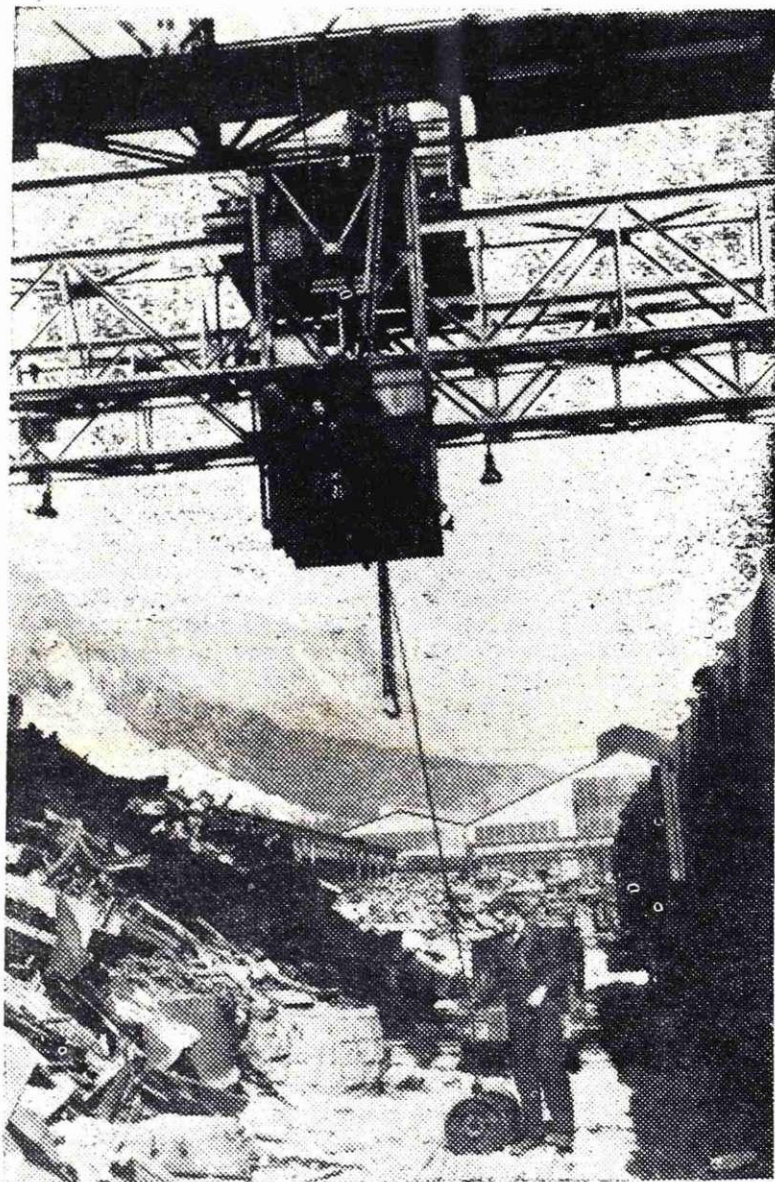
ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E Ň I C E

JESEŇICE, 1. junija 1963

Številka 22/V.

Naš fotoreporter je napravil ta posnetek pod Sava žerjavom

Novatorji, racionalizatorji na sejmu tehnike v Beogradu

Referat za racionalizatorsko in novatorsko dejavnost

SPET REKORD V VALJARNI 2400

Kolektiv valjarne 2400 je 27. maja spet dosegel rekordno tonažo izvaljanega vložka. Pred kratkim doseženi rekord 652 ton so v ponedeljek povečali na 672 ton in tako dosegli največjo dnevno proizvodnjo zvaljanega vročega jekla.

Omenimo naj še to, da so v valjarni debele pločevine prvič valjali tudi štiritoonske brame. Doslej je največja brama tehtala 3.600 kg.

v naši železarni je pred kratkim poslal prošnjo upravnemu odboru Železarne Jeseňice, da omogoči našim novatorjem in racionalizatorjem ogled VII. mednarodnega sejma tehnike v Beogradu. Za ta sejem vlada med našimi novatorji in racionalizatorji veliko zanimanje, saj je razstavljenih kar 1630 tehničnih eksponatov, ki prikazujejo dosežke naše hitro se razvijajoče industrije, kakor tudi zanimive dosežke novatorjev iz 27 gospodarsko in tehnično močno razvitih držav.

Naši novatorji si bodo VII. mednarodni sejem ogledali

danes in jutri, prepričani pa smo, da bodo marsikatero novost s sejma tehnike uspešno uporabili v obratih naše železarne. Če bo dosežen namen te ekskurzije, potem se bodo sredstva, ki jih je železarna za to žrtvovala, tudi stotero obrestovala. Udeleženci ekskurzije se upravnemu odboru zahvaljujejo za razumevanje in ugodno rešitev prošnje z zagotovilom, da bodo novosti s sejma tovariško posredovali vsem tistim članom našega kolektiva, ki si niso mogli ogledati VII. mednarodnega sejma tehnike v Beogradu.

Razgovor s predsednikom UO Bertijem Brunom

Naloge v sedanji mandatni dobi še večje in odgovornejše

Poročali smo že, da so člani CDS izvolili nov upravni odbor, ki mu predseduje v tej mandatni dobi tov. Berti Brun, obratovodja jeklovleka. Člani upravnega odbora so še: Franc Pogačnik, Rade Simikič, Anton Pintar, inž. Peter Kunc, Teodor Okrožnik, Milan Hrast, Rado Pintar, Stana Živec in Janez Lešnik.

Naš sodelavec je pred kratkim obiskal predsednika tov. Bertija Bruna, ki mu je na vprašanje, kaj meni o najvažnejših nalogah upravnega odbora v sedanji mandatni dobi, takole odgovoril:

»Že v prejšnji mandatni dobi je imel upravni odbor odgovorne naloge zaradi težkega gospodarskega položaja. Kritično gmotno vprašanje — vzroke poznamo, poznamo pa tudi napore za izboljšanje — je bilo značilno za preteklo obdobje, vendar z rezultati še ne moremo biti zadovoljni. Predvsem moramo doseči večji napredek pri zniževanju proizvodnih stroškov, kar je naša najbolj odgovorna naloga. Od tega je odvisen naš osebni dohodek in skladi, ki jih z ozirom na življenjski standard, rekonstrukcijo in obratna sredstva nujno potrebujemo. To je odgovorna naloga, ki zahteva sodelovanje prav vsakogar izmed nas in ki se je mora vsak član našega kolektiva dobro zavedati.

V prvem četrtletju letos zaradi objektivnih težav nismo izpolnili vseh nalog. Toda bile so tudi subjektivne težave, ki jih moramo nujno reševati. Predvsem moramo analizirati vzroke povečanja proizvodnih stroškov in skrbeti za čim večje znižanje. V ta namen je tudi glavni direktor že imenoval ustrezno komisijo. Za vse to pa bo potrebna večja materialna odgovornost vsakega posameznika in povečana aktivnost ter sodelovanje proizvajalcev pri upravljanju.

Druga glavna naloga je povečati napore za izpolnitev obveznosti do kupcev tako v kvalitetskem kot terminskem pogledu. Letos je stanje z naročili tako na domačih kot tujih tržiščih zelo ugodno. Sedaj je čas, da osvojimo tržišče, ki ga bomo pozneje ob povečani proizvodnji nujno potrebovali. To pa nam bo uspelo le z res kvalitetskimi izdelki in z izpolnjevanjem dobavnih rokov.

Tudi pri delavskem samoupravljanju bomo morali bolj upoštevati gospodarjenje podjetja kot celote, od katerega naj bo odvisen delež posamezne ekonomske enote. Rezultati gospodarjenja in interesi podjetja kot celote bi se morali bolj odražati tudi v politiki posamezne EE. Bistvene spremembe in nadaljnji razvoj upravljanja pa bo moral vsebovati tudi novi statut, ki

bo namenil proizvajalcem večje naloge in bolj konkretno določil njihovo vlogo tudi kot upravljavcem. Osnutek prvega dela statuta bo že v kratkem dan v razpravo po ekonomskih enotah. Poleg bolj konkretiziranega položaja proizvajalca in upravljavca pa bodo povečane tudi pristojnosti komisij pri CDS, ali skupščini, v kolikor se bomo odločili zanjo.

Tudi reorganizacija vzdrževanja je nujno potrebna naloga, ki jo moramo izpolniti, vendar mora biti skladna z zahtevami proizvodnje, poudarjeno pa mora biti tudi preventivno vzdrževanje, ki lahko bistveno vpliva na proizvodne stroške, vzdrževalci pa naj bodo v takem položaju, da bodo v ekonomski odvisnosti od rezultatov svojega dela. Toda ne le pri vzdrževanju, pri vsaki nalogi moramo skrbeti za to, da bo ekonomsko utemeljena.

Novi UO računa tudi na odgovornejše izpolnjevanje službenih dolžnosti ustreznih služb in uprave in na politično delovanje vseh subjektivnih činiteljev v podjetju.

2. redna seja UO

V torek 28. maja je bila 2. redna seja UO, oziroma prva delovna seja. Na tej seji so člani UO analizirali sklepe DS EE, UO EE in ZEE, razpravljali o organizaciji sektorja za ekonomiko podjetja in obravnavali tekoča vprašanja in prošnje.

K sklepom DS EE šarmtarne in prometa UO pripominja, da svoj sklep o zmanjševanju gibljivega dela osebnih dohodkov zaradi neopravičenih nedeljskih in ostalih izostankov predložijo še ZEE, ker je le-ta pristojen sprejemati takšne sklepe.

Glede razprav in predlogov o uvajanju 42-urnega delovnega tedna UO meni, da so razprave in študije o tem vprašanju koristne in potrebne, ker marsikje odkrivajo notranje rezerve, vzpodbujajo k boljši organizaciji dela in k povečanju produktivnosti, vendar stoji na stališču, da mora biti uvajanje 42-urnega delovnega tedna enotno za celo železarno in bo o tem vprašanju lahko sklepala le CDS.

V nekaterih EE imajo rezervne sklade osebnih dohodkov večinoma še iz leta 1962. V rednih analizah sej DS EE, UO EE in ZEE pa je UO ugotovil, da so kriteriji za črpanje sredstev iz rezervnega sklada po EE dokaj različni. Zato predlaga komisiji za sestavo statuta, da posebej prouči vprašanje rezervnih skladov, predvsem pa črpanje sredstev iz teh skladov oziroma delitev in to v statutu določi.

Na vlogo EE elektrodne oddelka, da jih sklep CDS o obveznem formiranju rezervnega sklada osebnih dohodkov skladno z določili 25. člena pravilnika o delitvi čistega dohodka preveč prizadene z ozirom na lanskoletno kritično stanje in zmanjšanje proizvodnje, je UO sklenil, da se pri tej EE na osnovi sedanjih obračunskih postavk in sedanjega staleža izračuna, kakšno bi bilo nagrajevanje v letu 1962. Ta izračun naj bi potem služil kot osnova za izračunavanje odstotka odvajanja sredstev v rezervni sklad osebnih dohodkov skladno s členom 25 pravilnika o delitvi čistega dohodka podjetja.

V zvezi z vlogo Železarskega izobraževalnega centra o plačevanju dela učencev Poklicne šole v obratih železarne je UO na predlog kadrovskega sektorja, ki je to vprašanje temeljito proučil, sklenil, da se njihovo delo obračunava po enotni obračunski brutto postavki 131 din na opravljeno uro. Storitve se obračunava kot usluga ŽIC železarni in bremenijo upravno prodajno režijo. ŽIC pa naj na podlagi opravljenih uslug pripravi predlog financiranja zavoda.

Ali je koristen sklep o volitvah delavskega sveta plinske in vodne energije ter plinskih generatorjev?

Na zadnji seji UO EE plinska in vodna energija so razpravljali o eni sami točki dnevnega reda in sicer o obratni problematiki.

Sprejeli so predloženo reorganizacijo strojno-energetske službe, v kolikor se ta

tiče njihovega obrata, saj so delno reorganizacijo že izvršili, ko so združili v en obrat dve ekonomski enoti: plinsko in vodno energijo ter plinske generatorje. V zvezi s takšno organizacijo njihovega združenega obrata

so ugotovili, da tudi pri njih obstaja možnost skrajšanja delovnega tedna na 42 ur, seveda bodo morali osebne dohodke zagotoviti z ukinjanjem delovnih mest in s tehničnimi izboljšavami delovnega procesa. Skratka, morali bodo znatno povečati produktivnost dela. Zato so zadolžili obratovodstvo, da na tem predlogu dela in pripravi analizo pogojev za skrajšani delovni čas. Za pomoč pri tem delu naj obratovodstvo imenuje posebno komisijo.

Z novo organizacijo njihovega obrata, povezano z uvajanjem 42-urnega delovnega tedna in pa zaradi novih naprav, ki bodo začele ali pa že delujejo, kot so nova kisikarna, črpalnice, energetska postaja na Javorniku in podobno, so sklenili, da se za njihove sodelavce organizira tečaj za VK. Zadolžili so obratovodstvo, da v sodelovanju s kadrovskim sektorjem takšne tečaje in izpite za VK organizira, pripravi program tečaja in določi termine tako za tečaj kot za izpite.

Na tej seji je UO priporočil sindikalnemu odboru, da čimprej pripravi vse potrebno za volitve v organ delavskega samoupravljanja reorganiziranega obrata plinske in vodne energije in plinskih generatorjev. Sklep je sicer skladen z izvršeno reorganizacijo, vendar ni popolnoma skladen s sklepi CDS in mogoče nekoliko preuranjen.

S skleni CDS ni skladen v toliko, ker je CDS na 17.

rednem zasedanju dne 7. 5. 1963 sklenil, da se podaljša mandat DS in UO EE in da se razpišejo nadomestne volitve v te organe le tam, kjer so ti organi zaradi odhoda nekaterih članov okrnjeni. CDS je pri sprejemanju tega sklepa vedel, da sta se združila obrata plinske in vodne energije ter plinskih generatorjev in sklenil, da se v tem združenem obratu izvoli enoten organ samoupravljanja, to je DS za obe EE. To pomeni, da sklep o formiranju EE in ustanavljanju organov samoupravljanja v teh EE, ki ga je sprejel CDS na rednem zasedanju dne 15. 6. 1961, lahko razveljavi le CDS, ne more pa to napraviti UO EE plinske in vodne energije, ali UO EE plinski generatorji.

Sklep o volitvah v DS združenega obrata je preuranjen v toliko, ker smo prav sedaj v situaciji, ko smo dobili novo ustavo in v podjetju sestavljamo nov statut. Statut predvideva spremembe v načinu dela samoupravnih organov in bi morda kazalo počakati do razprave ter statuta in takrat predložiti svoja mnenja

EE
uprav-
ljajo

in predloge. Končno ne obstoja potreba, da v združenem obratu volijo enoten organ samoupravljanja, ker z združitvijo ni rečeno, da so ukinjene EE. Še naprej obstoja EE plinska in vodna energija in EE plinski generatorji z vsemi svojimi pristojnostmi. Še naprej bosta ti EE imeli svoj obračun in lastno ugotavljanje oziroma formiranje mase osebnih dohodkov. Če združitev teh dveh obratov gledamo s tega stališča, to se pravi en obrat in dve EE, kar bi bilo verjetno pravilno, z ozirom na naše težnje decentralizacije delavskega samoupravljanja in uvajanja čim širšega neposrednega samoupravljanja, potem sklep o volitvah enotnega organa samoupravljanja sploh ni koristen. Navsezadnje po sklepu CDS o decentralizaciji delavskega samoupravljanja v juniju 1961 nismo ustanavljali organov samoupravljanja v obratih, temveč v EE in je čisto slučajno, da smo takrat formirali prav toliko EE kot smo imeli obratov oziroma oddelkov.

EE elektrodni oddelok

Predlog za skrajšanje delovni čas

Na 10. redni seji DS EE elektrodni oddelok, ki je bila 16. maja, so najprej pregledali sklepe zadnje seje, nato pa poslušali poročilo obratovodje o izpolnjevanju proizvodnih nalog v aprilu. Iz poročila je razvidno, da so družbeni plan za april izpolnili s 100,4% in ugotovili, da so se tudi zaloge elektrod zmanjšale. Vse to pomeni, da je kolektiv elektrodnega oddelka v aprilu dobro delal.

Na dnevnem redu 10. seje DS EE je bilo tudi vprašanje uvedbe četrte izmene v sušilnici. Iz razgovora s predsednikom DS EE, tov. Bregantom in drugimi člani kolektiva tega obrata smo lahko ugotovili, da sušenje elektrod predstavlja ozko grlo v tem obratu. Prav tako ne morejo zahtevati od delavk, da bi delale tudi ob nedeljah. Zato so že dalj časa razmišljali o skrajšanem delovnem času, tako da bodo sušilke že v prihodnjih

dneh začele delati s skrajšanim delovnim časom. Zaenkrat predvidevajo 42 urni delavnik. DS EE je sprejel tudi sklep, da o tem obvesti CDS Železarne Jesenice ter ga seznani tudi s predlogom, da bi s 1. julijem začeli delati s skrajšanim delovnim časom tudi ostali člani kolektiva, seveda v kolikor bo obratovanje s skrajšanim delovnim časom v sušilnici pokazalo dobre rezultate. Če bodo v elektrodnem oddelku s 1. julijem uvedli krajši delovni čas, potem bodo morali dnevno proizvodnjo povečati za 9%. To bodo lahko storili z boljšo organizacijo dela, kakor tudi z boljšim koriščenjem delovnega časa.

Kolektiv sušilnice elektrod šteje 12 delavk in naj bi delale s skrajšanim delovnim časom vse dotlej, dokler ne bodo dobili nove sušilne peči in se bo sam postopek pri sušenju elektrod bistveno spremenil.

Sušilke v elektrodnem oddelku bodo začele delati s skrajšanim delovnim časom. Njim bo po vsej verjetnosti v kratkem sledil tudi ostali kolektiv elektrodnega oddelka

EE plinski generatorji

Na dnevnem redu obratna problematika

Podobno kot je v maju na seji UO razpravljala EE plinska in vodna energija, je tudi UO plinskih generatorjev razpravljal le o obratni problematiki. Obravnavali so: posledice reorganizacije, slabe odnose med delovodji in namestniki, rezervni sklad, razpravljali o pripravah za 42-urni delovni teden in o preobremenitvi mazačev.

Na podlagi razprave po teh vprašanjih so sklenili:

1. Za predvideno uvedbo 42-urnega delovnega tedna so imenovali komisijo, ki mora do 1. junija napraviti novo organizacijo delovnih mest in zadolžitve.

2. Delovna mesta dninskih delovodij bodo postopoma ukinjali (z odhodom v pokoj, toda najkasneje do konca leta).

3. Uvedli bodo delovna mesta nadkurjačev oziroma delovodij za posluževanje treh generatorjev. S tem v zvezi so zadolžili glavnega delovodjo, da napravi primeren razpored službe, tako da bodo kurjači v službi največ dve nedelji zaporedoma in da bodo vsako tretjo nedeljo prosti. Razpored mora

predvideti tudi redno izrabljanje letnih dopustov po sestavljenem načrtu.

4. Delovodje plinske in vodne energije bodo postopoma prevzeli nadzor nad plinskimi generatorji na Jesenicah.

5. Zadolžili so sindikalni odbor, da čimprej pripravi vse potrebno za izredne volitve organov delavskega samoupravljanja v EE plinska in vodna energija. Sklep o izrednih volitvah v organ delavskega samoupravljanja (DS EE) prav tako kot pri plinski in vodni energiji ni popolnoma v skladu s stališči in sklepi CDS. Plinski generatorji, čeprav priključeni plinski in vodni energiji, so lahko samostojna EE, ker zadovoljujejo vsem pogojem definicije EE. Imajo lastna osnovna sredstva, neodvisna od plinske in vodne energije, imajo možnost lastnega obračuna, so teritorialno povezana celota ter imajo enotno operativno vodstvo. Preden se odločijo, da izvedejo sklep o izrednih volitvah, seveda ko to potrdi CDS, bi bilo koristno, da razpravljajo, ali ne bi bilo (Nadaljevanje na 3. str.)

Kako znižati proizvodne stroške

Člani DS EE cevarne so na redni seji 23. maja razpravljali o proizvodnji, izvozni problematiki, materialnih stroških, občutnemu pomanjkanju delavcev in nagrajevanju.

Čeprav so bili v prvem četrtletju v cevarni zaradi pomanjkanja vložka in cinka pod družbenim planom (98,40), kažejo rezultati v maju, da bodo že v tem mesecu nadoknadili zamujeno ali celo presegli obveznosti.

Pereča je tudi izvozna problematika z ozirom na pomanjkanje določenih dimenzij cevi, ki jih zaradi zastojev v valjarnah v marcu in aprilu že dalj časa v cevarni niso izdelovali. Vendar je po zadnjih zagotovilih centralne priprave dela v naslednjih dneh zagotovljen tudi vložek za manjkajoči asortiment cevi. Naloga cevarne pa je glede količine zaključenih cevi za izvoz za maj in junij, ki znaša 700 ton, izredno težka in bo moral kolektiv napeti vse sile, da jo bo izpolnil. Cevi izvažamo trenutno v Zahodno Nemčijo, Italijo in Libanon.

Izredno važen problem, kateremu je DS EE cevarne posvetil največ pozornosti in časa, je, kako znižati proizvodne stroške, oziroma kako preprečiti, da se ti vsaj ne bi povečali? Temeljito so pregledali razne možnosti in vplive, ki povečujejo proizvodne stroške. Zaključek razprave po tem važnem vprašanju je bil, da mora sleherni član EE cevarne na svojem delovnem mestu izrabiti vse možnosti za kakršnokoli znižanje proizvodnih stroškov. Pri tem ne sme podcenjevati niti, sicer za oko najnepomembnejšega faktorja. Predvsem pa je treba zaostri kritični pri prevzemu toplo valjanih trakov od valjarne, na drugi strani pa se morajo varilci potruditi, da proizvedejo iz vložka čimveč kvalitetnega materiala, doseči morajo boljši izplen. Občuten vpliv na formiranje lastne cene imajo tudi stroški vzdrževanja (redno vzdr-

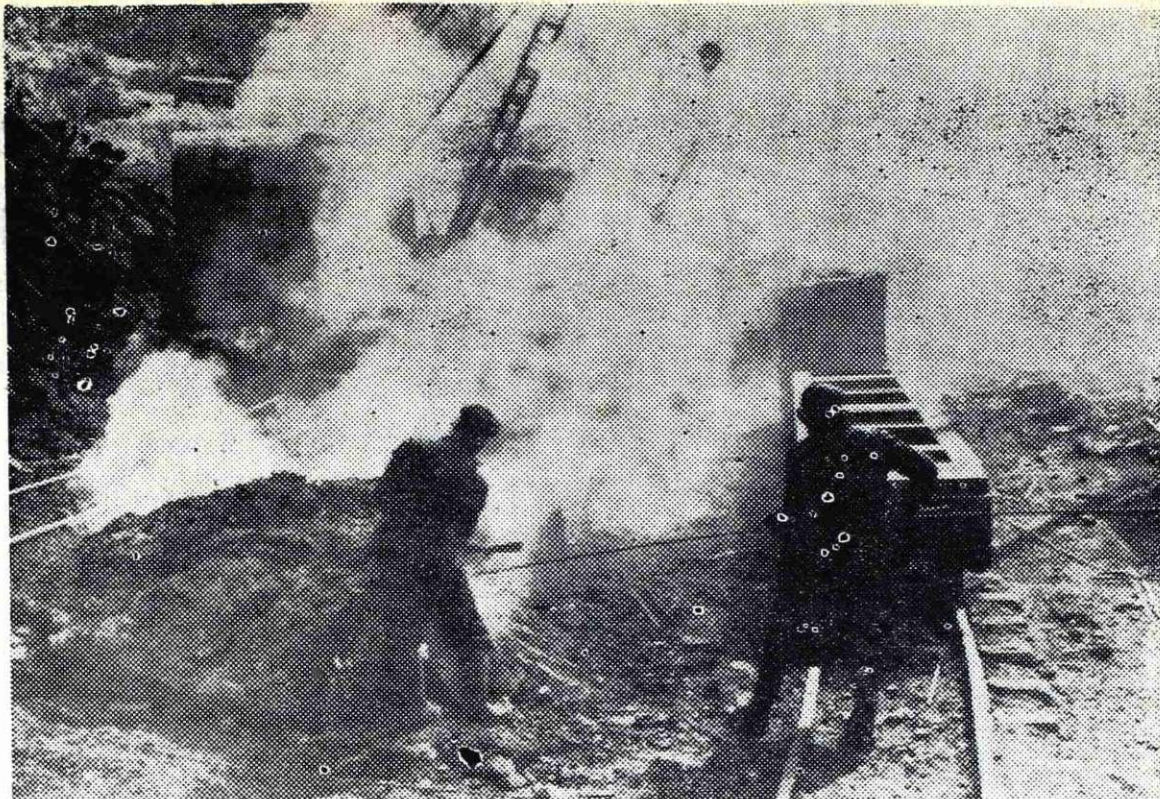
ževanje, IV in remont), ki so izredno visoki, saj znašajo na tono izdelanih cevi kar 5.809 dinarjev. Tudi pri ostalih postavkah kot so režijski material, metan, acilen in kisik je potrebna stalna kontrola o porabi in uporabnosti cevovodov. Stroški za kisik, acilen in metan znašajo na tono cevi kar 10.592 dinarjev. Posebno pozornost je treba posvetiti naročanju rezervnih delov za stroje in kontroli, oziroma potrjevanju obremenitev od strani OZOD. Če bodo vse navedene zadolžitve uresničene, uspeh pri zniževanju proizvodnih stroškov ne more izostati.

Delavski svet je razpravljal tudi o občutnem pomanjkanju delavcev po normativu, saj manjka do realnega normativa cevarni 14 delavcev. Zaenkrat si moramo pomagati z mladinci — brigadirji in z ustavljanjem malih varilnih prog. Upamo, da bo cevarna dobila vsaj nekaj novih delavcev.

Pri nagrajevanju so bile obravnavane individualne premije za prihranek na materialu. Sklenjeno je bilo, da komisija za nagrajevanje, ki obstoja pri DS EE cevarne, pregleda realnost višine individualnih premij na posameznih delovnih mestih ter jih, v kolikor bo potrebno, vskladi z doprinosom posameznika k znižanju proizvodnih stroškov.

Ob koncu zasedanja je član CDS poročal o sklepih zadnjega zasedanja CDS.

KO

Rezalci martinarskih »svinj« na haldi. S svojim delom so vrnili martinarni kot vložek za lepo število ton očiščenih in razrezanih »svinj«

Uspešna priprava vložka za martinarno na haldi

Kmalu bo preteklo leto dni, odkar je EE martinarna prevzela na haldi avtogensko rezanje »svinj« in tolčenje žilindrnih odpadkov iz prebodnih jam pod SM pečmi. V tem času je posada, sestavljena iz dveh skupinovodij, avtogenskih rezalcev, nakladalcev in vodij dvigala, opravila veliko koristnega dela ter vrnila v martinarno kot vložek lepo število ton očiščenih in zrezanih »svinj«.

Ta delovna skupina dela že od vsega začetka kot samostojna obračunska enota v okviru EE martinarne in formira svojo maso osebnega dohodka na podlagi teže stehtanih in v martinarno kot vložek dostavljenih zrezanih »svinj«. Do nedavna sta delo v dveh izmenah vodila dva skupinovodja, vendar so delavci te skupine z ozirom na dejstvo, da so

dejansko plačani po enoti izdelka stehtanih »svinj«, predlagali, da se mesto skupinovodij ukine in da bi vodstvo skupine na vsaki izmeni prevzel najstarejši avtogenski rezalec, ki bi poleg vodenja še naprej rezal in odgovarjal za svoje delo delovodji starega železa.

Obratovodstvo EE martinarne je po analizi stanja in v dogovoru s člani te de-

lovne skupine prestavilo enega skupinovodjo na drugo delovno mesto, medtem ko je drugi zasedel odgovarjajoče delovno mesto v drugem obratu. Istočasno je zadolžilo za vodstvo skupine na vsaki izmeni dva najstarejša avtogenska rezalca in potem nasledovalo rezultat te reorganizacije, ki je bil presenetljiv. Delo poteka dejansko bolje kot prej in vsak se na svojem mestu trudi, da bi napravil čim več.

Tako je praksa pokazala, da se s pravilno materialno stimulacijo ter odgovarjajočim merjenjem učinka lahko doseže marsikdaj zelo veliko uspeha na določenih delovnih mestih. Seveda je treba pri tem upoštevati specifičnost delovnega mesta, zagotoviti dobro organizacijo dela in dati proizvajalcem možnost, da v praksi dokažejo, kako tisto, kar smatrajo kot nepravilno, lahko napravijo boljše, cenejše in bolj učinkovito. V primeru rezalcev »svinj« na haldi se je to že izkazalo kot pravilna pot.

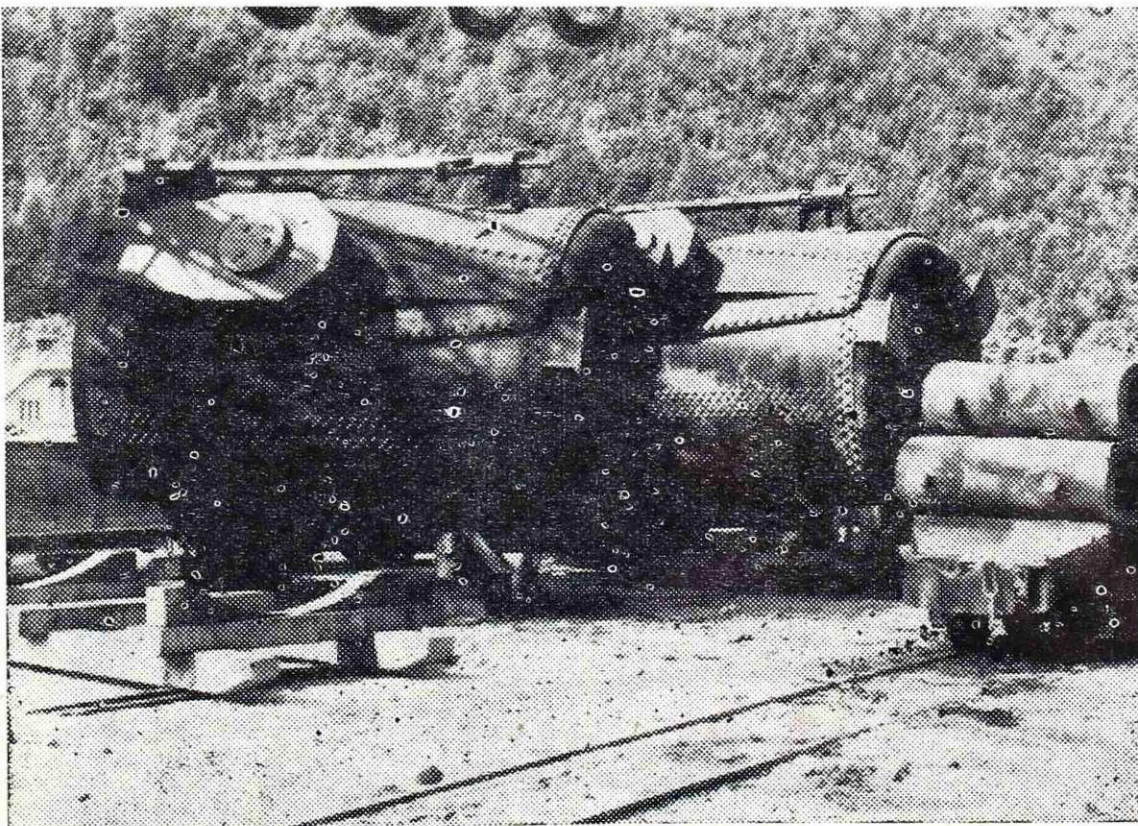
Na SM peči avtomatska naprava za reguliranje dotoka maziva

V martinarni so na SM peči A postavili novo avtomatsko napravo za regulacijo dotoka mazuta. Nova, naprava, ki je že začela obratovati, deluje na principu temperature glavnega oboka, tako da z ozirom na višino temperature oboka regulira oziroma pripira ali odpira dovod za mazut.

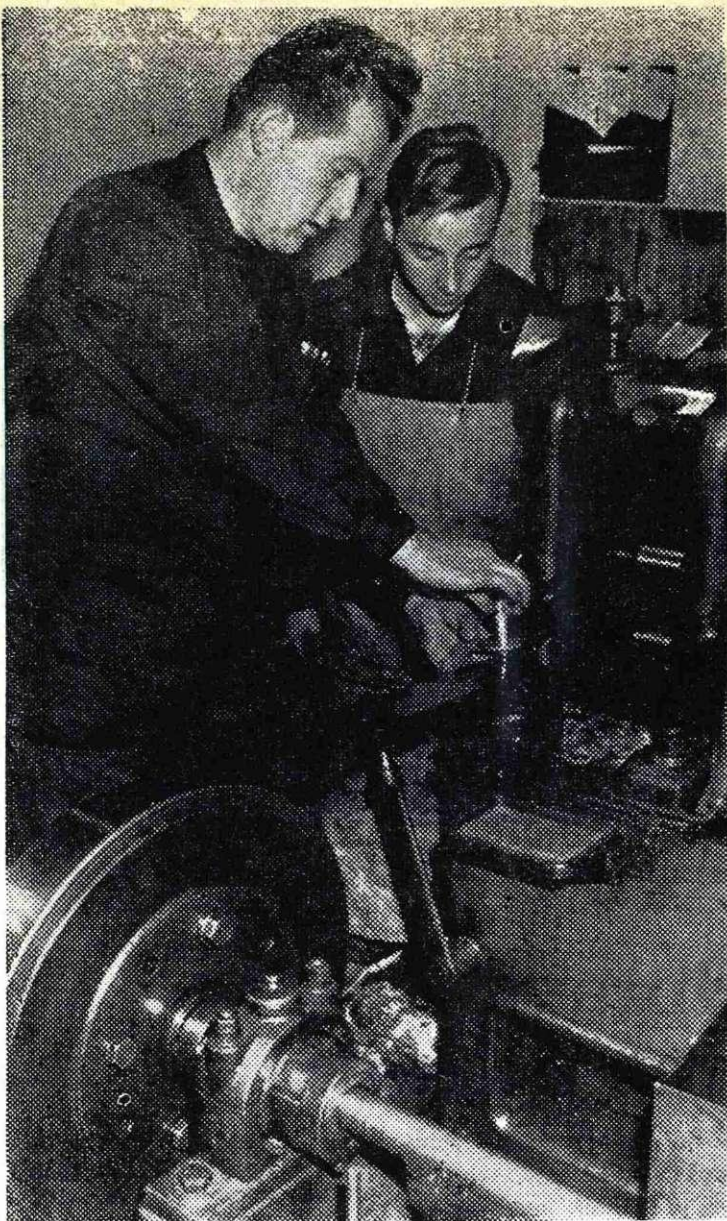
Na dnevnem redu obratna problematika

(Nadaljevanje z 2. str.)

boljše in bolj stimulatивно, da plinski generatorji zadržijo obliko EE, da samostojno ugotavljajo in formirajo maso osebnih dohodkov ter jo samostojno delijo tako kot do sedaj. Če ugotovijo, da je takšna oblika bolj primerna, ni nobene osnov, da bi se odločili za izredne volitve v enoten organ samoupravljanja, ko pa že imata UO v obeh EE svoje določene pristojnosti, ki jih v celoti lahko izvajata, čeprav sta združeni v en obrat.

Nabavili smo dve novi ponovci za potrebe martinarne

Priučevanje mladincev v hla dni valjarni

Kandidat za republiško skupščino tov. Arigler med volivci na Jesenicah Uspel predvolilni aktiv na Savi

Pospesena predvolilna dejavnost in zavestno delo politične komisije je uspel aktiv, ki je bil 23. maja za območje Stanovanjske skupnosti »Sava«. Že udeležba aktivnih članov vseh organizacij na tem območju je dokaz, da so priprave na volitve skrbno potekale.

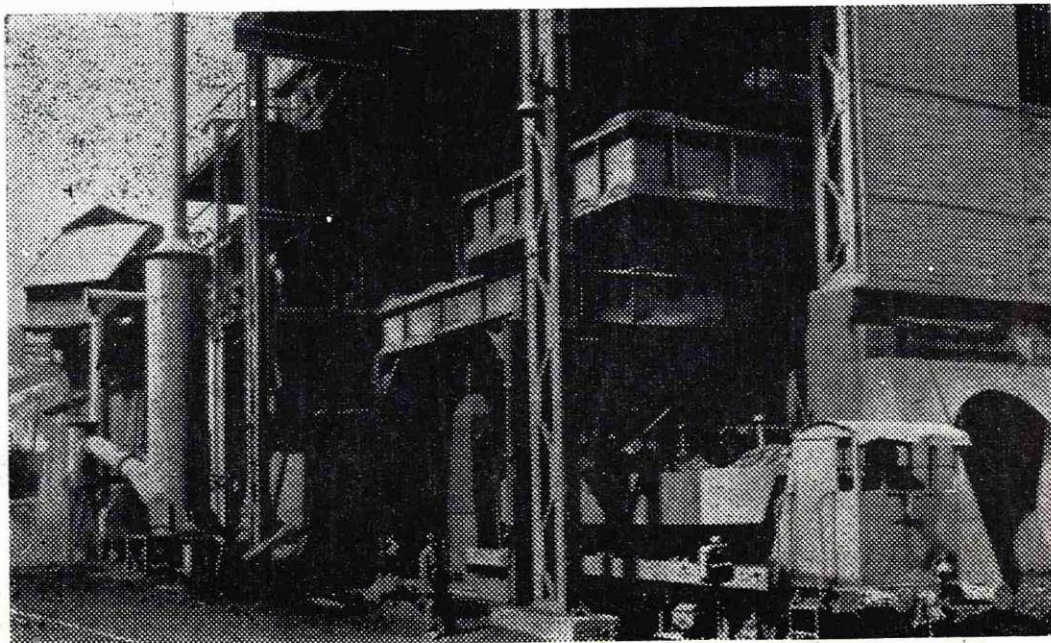
Dobro pripravljen referat o pripravah za statut Stanovanjske skupnosti »Sava«, ki ga je prebral tov. Janko Burnik, je sprožil obširno diskusijo. Iznešeni so bili koristni predlogi, ki naj se vnesejo v statut, da bo leta res odraz potreb in življenjskih interesov prebivalcev tega območja. Urbanistični načrt, ki ga tako pogrešamo, odnosi z gospodarskimi organizacijami, povezava s šolami in prosvetnimi ustanovami, trgovina in cene, kadri za uslužnostno dejavnost, nezaposlene žene, deficitarna obrt in še drugi predlogi so dali koristne napotke za pripravo statuta Stanovanjske skupnosti »Sava«. Statut, ki naj ne bo kopija že v naprej pripravljenih običajnih statutarov, marveč statut, ki naj bo pripravljen ob sodelovanju vseh organizacij in volivcev tega območja, bo po mnenju navzočih res odraz odnosov na ljudsko socialističnih principih.

Kandidat za republiško

skupščino tov. Arigler je končno obširno obrazložil njegovo gledanje na iznešene probleme in tudi nakazal koristne smernice za bodoče delo Stanovanjske skupnosti.

Ob koncu so udeleženci aktiva ugotavljali, naj bi bili tovrstni aktivni večkrat in priporočali tov. Ariglerju, da bi večkrat prišel med volivce, kar je tudi obljubil.

Š.

Pržne peči — »zastruljevalec« našega ozračja

18. redno zasedanje CDS

Problematika normiranja, premiranja in nagrajevanja

CDS je že na več zasedanjih ugotavljal, da so v naši železarni vprašanja normiranja, premiranja tako skupnega kot individualnega in vprašanje splošnega nagrajevanja zelo neskladna in zelo različna v EE. Zato je sklenil, da je treba o teh vprašanjih razpravljati.

Na 18. rednem zasedanju so strokovne službe, kadrovske komisije za nagrajevanje zato predložile obširno problematiko o vseh navedenih vprašanjih. Po razpravi, ki je bila po predloženih problematiki izredno živahna in ki je prav tako kot poročila nakazala vrsto ne dovolj razčiščenih vprašanj našega nagrajevanja, je CDS sklenil, da naj o tem razpravlja bolj širok krog samoupravljalcev in tudi konferenca organov samoupravljanja.

V zvezi s poročilom o gibanju osebnih dohodkov v prvem četrtletju tekočega leta je na predlog komisije za nagrajevanje CDS sprejel naslednje sklepe:

1. Ker ekonomske enote ne upoštevajo v celoti čl. 25 pravilnika o delitvi čistega do-

hodka, ki predpisuje obvezno formiranje rezerve osebnih dohodkov, če enota doseže 10% več osebnih dohodkov v primerjavi s prejšnjim obdobjem, se zadolži obračunska služba gospodarsko-računskega sektorja, da ob izračunavanju formiranih mas vsaki enoti formira obvezno rezervo, predpisano z omenjenim členom. Formiranje rezerve se izvrši tako, da se na podlagi kumulativno ugotovljenega povprečja osebnega dohodka na uro v obračunskem mesecu ugotovi, za koliko odstotkov presega OD leta 1962, nato pa pri prvem naslednjem obračunu odvede v rezervo tolikšna vsota, da se zmanjša povprečje na dovoljeni maksimum.

Po stanju 31.3.1963 so dovoljeno povprečje presegle naslednje enote:

	Oseb. doh na uro	Oseb. doh. I. kvartal	Presež. %	Presež. nad 10 % %	Presež. vsota din
elektropeč	195,42	243,16	24,4	14,4	3.334,457
livarna	187,08	218,38	16,7	6,7	2.723,999
jeklovlek	161,17	180,83	12,2	2,2	487,702
žebeljarna	146,73				
elektrodni oddelek	135,37	201,15	48,6	38,6	9.189,020
konstrukcij. delav.	163,16	181,11	11,0	1,0	370,066
elektro delavnica	170,54	190,07	11,5	1,5	384,968
vzdržev. Javornik	171,53	198,92	15,9	5,9	3.796,487

z obračunsko postavko brez kakršnegakoli povprečja.

3. V osnutku navodil o izvajanju premiranja naj razpravljajo ekonomske enote in posebej proučijo vprašanje, ali je trenutna finančna situacija primerna za uvedbo še dodatnih oblik nagrajevanja.

4. EE javornik I je CDS za kritje nedoseženih osebnih dohodkov v prvem četrtletju — zastoji zaradi pomanjkanja vode — priznal potrebno akontacijo. Obenem naj obračunska služba gospodarsko-računskega sektorja pregleda in temeljito prouči realnost cenikov in predloži korekturo. V kolikor se za EE javornik I pokaže, da so ceniki nerealni in so upravičeni do zvišanja, se jim akontacija črta, če pa ne, bodo morali to akontacijo vrniti.

5. Prav tako je treba posebej proučiti cenike in osebne dohodke v EE žebeljarni v zvezi s trenutnim stanjem. Proučiti je treba tudi izplačilo zaostanka iz leta 1962 na račun odrezkov, obešalnih kljukic in embalažiranja žebelj v kartonske zavoje.

6. Vprašanje povprečnih norm in zmanjšanje povprečja norm za določen obračunski faktor, tako da tisti, ki je v povprečju norme, ne more doseči večjega odstotka kot tisti, ki je v direktni normi ter vprašanje skupnega premiranja, se odložijo, dokler ne bodo o tem razpravljale tudi EE.

RAZPIS

Krajevna skupnost »SAVA« Jesenice potrebuje več kvalificiranih ali priučenih čevljarjev za delo v čevljarstvu servisu. Sprejemamo tudi v honorarno zaposlitev — plača po dogovoru.

Interesenti naj se zglasijo osebno na tajništvu skupnosti v stavbi Komunalnega servisa (pralnica in čistilnica), Cesta železarjev št. 5.

ZAHVALA

Podpisana Pavla Kalin se kolektivu prometnega oddelka najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času dvo-mesečne bolezn.

Pavla Kalin
promet

ZAHVALA

Podpisani Franc Zupan — prometni oddelek, se najlepše zahvaljujem sodelavcem prometnega oddelka za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času moje dolge bolezni.

Franc Zupan
vozovna delavnica

Od kod dobimo nove delavce?

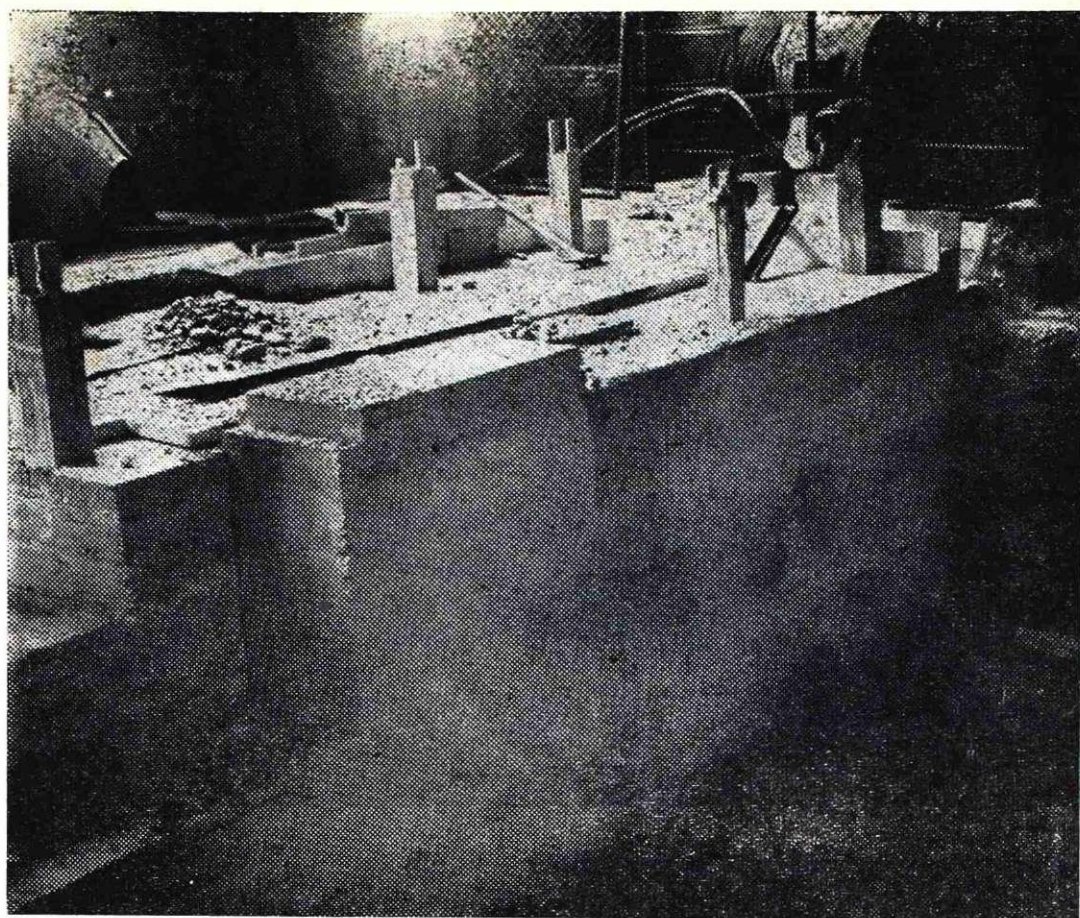
Pogosto slišimo v kolektivu razne komentarje na račun novih delavcev. Zato danes nekaj o tem, od kod le-ti prihajajo, še prej pa, zakaj odhajajo delavci iz našega kolektiva.

V prvih štirih mesecih letos je odšlo iz našega kolektiva 351 delavcev. Od tega v JLA 126, 67 je bilo upokojenih, 66 jih je samovoljno zapustilo delo, 59 delavcev pa je prekinilo delovno razmerje na lastno željo. Oglejmo si, zakaj ljudje samovoljno in na lastno željo zapuščajo naše podjetje. Za delavce, ki so samovoljno zapustili naš kolektiv, lahko rečemo, da so v glavnem taki, ki smo jih šele v jeseni sprejeli in so prišli v tovarno le za čez zimo. Torej to so v glavnem sezonci in dokaz več, da še nismo uspeli pridobiti stalnih delavcev. Na lastno željo pa odhajajo predvsem tisti, ki drugje dobijo boljše pogoje, v glavnem, kadar gre za stanovanja.

V istem obdobju pa smo sprejeli 336 delavcev, od tega 194 Slovencev, 75 Makedoncev, 49 iz SR BiH, 13 iz Hrvatske in 5 iz Srbije. Število Slovencev je v tem obdobju razmeroma veliko, vendar moramo upoštevati, da so to v glavnem povratniki iz JLA, vrnilo se jih je preko 80, vključeno pa je tudi 12 gasilcev, ki smo jih dobili s fuzijo tovarniških in občinskih gasilcev. Toda še vedno je odhod delavcev večji od prihoda. Z ozirom na to in razmeroma hiter odhod delavcev je to vprašanje postalo problem. Republiški zavod za zaposlovanje Makedonije je ponudil delavce. Po posvetovanju smo se odločili, da bomo poskusili s skupino 80 delavcev iz Makedonije, ki so prišli v dveh skupinah. Velika večina teh novih delavcev je dobrih, le nekaj posameznikov ne. Z njimi smo vsaj donekle pokrili potrebe v

martinarni, valjarnah in še nekaterih obratih, kjer potrebujejo ročne delavce za težja fizična dela. Zavedamo pa se, da to ni perspektivna rešitev in da bo to vprašanje treba rešiti s pospešitvijo mehanizacije masovnih ročnih in telesno težkih del. Naraven prirastek v občinah Jesenice in Radovljica pa je prenizek, da bi kril potrebe po kadrih v železarni, zato je zaenkrat še potreben uvoz delavcev.

Pripomniti je treba, da so na Jesenice poslane delavce iz Makedonije že tam izbirali po naših zahtevah, republiški zavod za zaposlovanje Makedonije pa jih je tudi zdravniško pregledal. Pri naši sedanji stopnji mehanizacije in sedanjem položaju oziroma normativih potrebujemo mesečno okrog 40 nekvalificiranih delavcev, normalni letni prihod vseh ljudi pa bi moral znašati 400 do 450 ljudi.

Temelji naprave za odbrizg kovarine v valjarni 2400

Merila za formiranje osebnih dohodkov

Na zadnjem zasedanju CDS v torek 21. maja je bilo na dnevnem redu poleg ostalega tudi nagrajevanje. Komisija za nagrajevanje pri CDS je predlagala, da na nekaterih delovnih mestih omejimo udeležbo na povprečju dosežene norme na 70%, kar bi seveda pomenilo občutno znižanje osebnih dohodkov le-teh. Obenem je bilo predlagano, da začnemo resneje delati na uvažanju tehničnih norm, za kar pa bi bilo treba prej kadrovske okrepiti normirski oddelk. Živahna razprava je dala nekatere smernice za rešitev omenjenega problema. Ker je od pravilne politike nagrajevanja odvisno dobro ali slabo vzdušje v kolektivu in v veliki meri delovni elan, dvig storilnosti in produktivnosti posameznika, ekonomske enote in podjetja kot celote, bi bilo v bodoče potrebno tak predlog, ki predvideva kakršnokoli spremembo pri formiranju osebnih dohodkov, preden razpravlja o njem CDS, obravnavati v ekonomskih enotah. Tokrat tega ni bilo, zato je bilo tudi toliko nepotrebnega razburjanja in žolčne debate prizadetih, ki so samo hromile delovni elan in vnašale nemir v proizvodnjo, niso pa vodile k rešitvi. Menimo, da bi morali za pravilno obveščanje celotnega kolektiva po vprašanju OD in doseganja istih po posameznih EE v »Železarni« večkrat spregovoriti in kratko razčleniti odstopanja po

sameznih EE glede ustvarjene višine gibljivega dela OD, pa najsi bo to v prekomernem prekoračenju ali nedoseganju povprečja OD podjetja. Zavedati se moramo, da posamezniki, kakor tudi EE niso seznanjene kaj je, recimo v neki EE vplivalo na prekomerno povečanje ali v drugi EE na slabo doseganje OD. Pri tem moramo računati na neozdravljivo človeško slabost — nevoščljivost, zlasti še, če na to vpliva nepoučenost. Konkretno mislim predračunsko EE — upravne službe, na katerih višino doseženih OD v zadnjih nekaj mesecih letijo opazke. Te formirajo svoje OD na osnovi dosežene mesečne realizacije podjetja. Vsaj v glavnem smo vsi poučeni, da so bile konec preteklega leta v podjetju razmeroma velike zaloge končnih izdelkov in polizdelkov, za katere so proizvodne enote že lani prejele OD, do čim je predračunska EE formirala iz teh zalog OD šele letos ob prodaji. Ker je kot vemo letošnja realizacija železarne v prvih štirih mesecih pozitivna, je jasno, da so razmeroma pozitivni tudi OD predračunske EE. Ni moj namen trditi, da je formiranje OD v predračunski EE morda idealno in da se ne da izboljšati, vendar sem to navedel samo kot primer naše človeške nevoščljivosti in nepravilne mere za objektivnost. Naj navedem še to, da sem osebno glede formiranja OD predra-

čunske EE v naslednjih mesecih z ozirom na letošnje proizvodne uspehe razmeroma črnogled.

Glede udeležbe nekaterih delovnih mest na povprečju dosežene norme v EE smatram, da vsaj v proizvodnih obratih zaenkrat ni bilo mogoče najti ustrežnejše rešitve nagrajevanja, oziroma udeležbe pri delitvi gibljivega dela OD zlasti za delavce, ki imajo neposreden vpliv na proizvodni uspeh obrata. Za ostale sodelavce, zlasti pa za administrativno osebje, pa je recimo EE cevarna to vprašanje že takoj na začetku rešila pozitivno in sicer tako, da so le-ti udeleženi na povprečju dosežene norme z 80%. Smatram, da bi morale tudi ostale EE, dokler ni rešeno vprašanje tehničnih norm, slediti zgledu cevarne.

Sklep CDS o analizi cenikov oziroma formiranju OD v posameznih EE je popol-

noma na mestu. Pri tem bo nujno potrebno res analitično upoštevati vse spremembe, ki so vplivale na višino OD v posameznih EE, naj bo to rekonstrukcija, spremenjen tehnološki postopek ali pa samo večje prizadevanje in izkoriščanje delovnega časa ter fizični napor članov EE.

Osnova za objektivna merila pri formiranju in delitvi OD pa so realne, to je tehnične norme, o čemer je sklepal CDS. Seveda izdelava tehničnih norm ne bo lahka in bo zahtevala mnogo trdega dela in časa s strani normirskega oddelka in vodstev EE, vendar pa je že pozitivno dejstvo, da bomo k temu delu resno pristopili.

Prepričan sem, da bi razprava o navedenih problemih v »Železarni« pripomogla k boljši obveščenosti članov našega kolektiva.

KO

Iz jugoslovanskih železarn

ŽELEZARNA ŠTORE

V EE elektroplavž so temeljito analizirali rezultate proizvodnje za prvo tromeščje. Ugotovili so, da gospodarska bilanca ni preveč ugodna ter so morali upoštevati dejstvo, da so uporabljali dražji grobi koks ter indijsko rudo. ODS je obravnaval tudi osnutek pravilnika o povračilu prevoznih stroškov ter ga po daljši razpravi ni sprejel. ODS namreč meni, da bi pravilnik spremenili tako, da bi bila oddaljenost od tovarne merilo za priznanje stroškov prevoza.

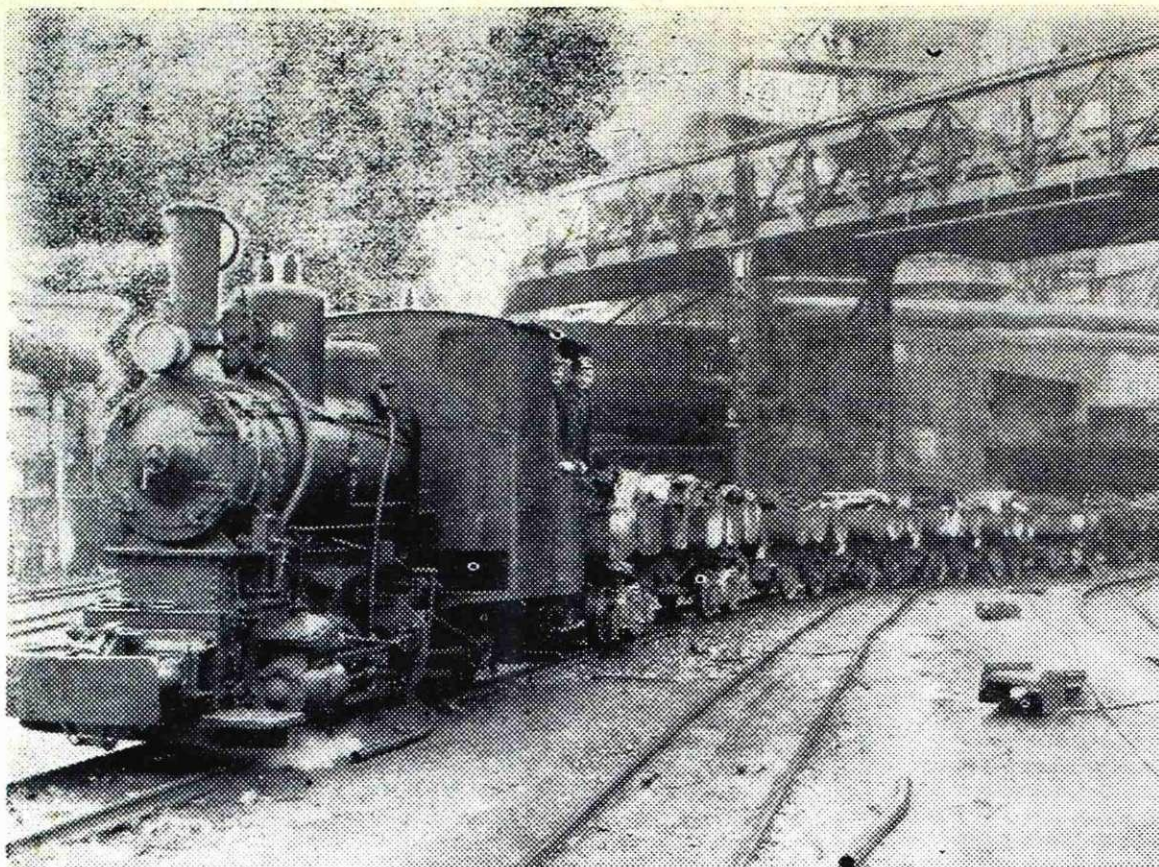
Razprava o uvedbi četrte izmene na plavžu še ni zaključena, ODS pa predlaga, da naj bi poiskali primerno rešitev s poizkusnim obračunom osebnih dohodkov.

OBVESTILO

»Elektro-radio« servis Krajevne skupnosti »SA-VA« Jesenice obvešča vse občane, da posluje in nudi kvalitetne usluge (popravila, vzdrževanje vseh vrst gospodinjstev električnih aparatov, radio aparatov).

Servis nudi tudi strokovne nasvete vsako sredo in petek od 15. do 18. ure v servisni delavnici skupnosti, ki je v stavbi Komunalnega servisa (pralnica in čistilnica), Cesta železarjev št. 5.

Poslušajte se naših storitev in nasvetov!

Staro železo za martinovke je pripravljeno

Odgovor na pismo o zaposlovanju žena

Zavod za zaposlovanje delavcev je pred kratkim posredoval organom delavskega samoupravljanja pismo političnih organov SR Slovenije, ki obravnava problematiko zaposlovanja žena v industriji. Upravni odbor podjetja, ki je to pismo sprejel, ga je odstopil kadrovskemu sektorju z nalogo, da ga prouči in da predloži morebitne rešitve tega problema v naši železarni, v kolikor takšen problem obstoja.

Na seji 28. maja je UO razpravljalo o odgovoru kadrovskega sektorja na to pismo in se z vsebino strinjal ter sklenil, da ta odgovor posre-

dujemo Zavodu za zaposlovanje. Na kratko želimo z vsebino tega odgovora seznaniti tudi naše bralce, predvsem pa bralke.

V naši železarni je zaposlenih 1050 žena, ali 15 % vseh zaposlenih. UO meni, da je ta odstotek za črno metalurgijo dovolj visok, prav z ozirom na težko delo.

Struktura zaposlenih žensk je naslednja:

DELAVKE

VK	—
KV	79
PK	430
NK	167
Skupaj	676

USLUZBENKE

VS	8
V	15
S	190
N	161
Skupaj	374

Prva pošiljka iz ZDA je prispela

Poročali smo že, da so v pristanišču New York v Združenih državah Amerike vskladili polirni stroj za prokron pločevino. Zvedeli smo, da je prva pošiljka iz ZDA, v kateri je že omenjeni stroj, prispela na Jesenice v soboto 25. maja. To je hkrati tudi prva pošiljka, ki je prispela iz ZDA v okviru programa za našo rekonstrukcijo. V adjustaži valjarne tanke pločevine pa so te dni že začeli z izkopom temeljev za nov polirni stroj, ki je začasno vskladan v skladišču na Blejski Dobravi. Dela pri izkopu temeljev bodo trajala mesec dni, nato pa bodo lahko pričeli stroj postavljati.

Direktno v proizvodnjo so žene vključene predvsem v elektroodnem oddelku, cevarni, žebeljarni in beli pločevini, dočim so v ostalih obratih le na posameznih delovnih mestih.

Železarna dovolj skrbi tudi za strokovno usposabljanje, šolanje oziroma štipendiranje žensk. Trenutno železarna šola oziroma štipendira 49 žensk.

Kadrovska politika železarne omogoča ženam enakoopravno uveljavljanje na vseh področjih dela, saj že sedaj nekatere žene zasedajo zelo odgovorna strokovna delovna mesta.

Perspektiva zaposlovanja ženske mladine pa kaže, da

ni izgledov, da bi bilo lahko število zaposlenih žena večje od dosedanjega stanja. Zato bo treba v naši komunici to vprašanje reševati izven železarne s tem, da bomo ustanavljali takšna nova delovna mesta, ki bodo primerna za zaposlovanje žensk. Verjetno se bo v to akcijo morala vključiti tudi železarna, tako da bo prispevala sredstva, kajti s tem bomo direktno reševali probleme družin članov našega kolektiva, ki jih dnevno načenjajo in iščejo rešitve prav v železarni.

Letna skupščina Društva varilne tehnike Slovenije

V drugi polovici maja je bila v Celju redna letna skupščina društva varilne tehnike SR Slovenije, združena s strokovnim posvetovanjem varilcev in razstavo najnovejših izdelkov Celjske kovinske industrije in dodajnega materiala Železarna Jesenice.

Letošnja skupščina društva varilne tehnike SR Slovenije je bila še posebno važna zaradi tega, ker se po sklepu skupščine društva varilne tehnike Jugoslavije prenese sedež le-te iz Zagreba v Ljubljano.

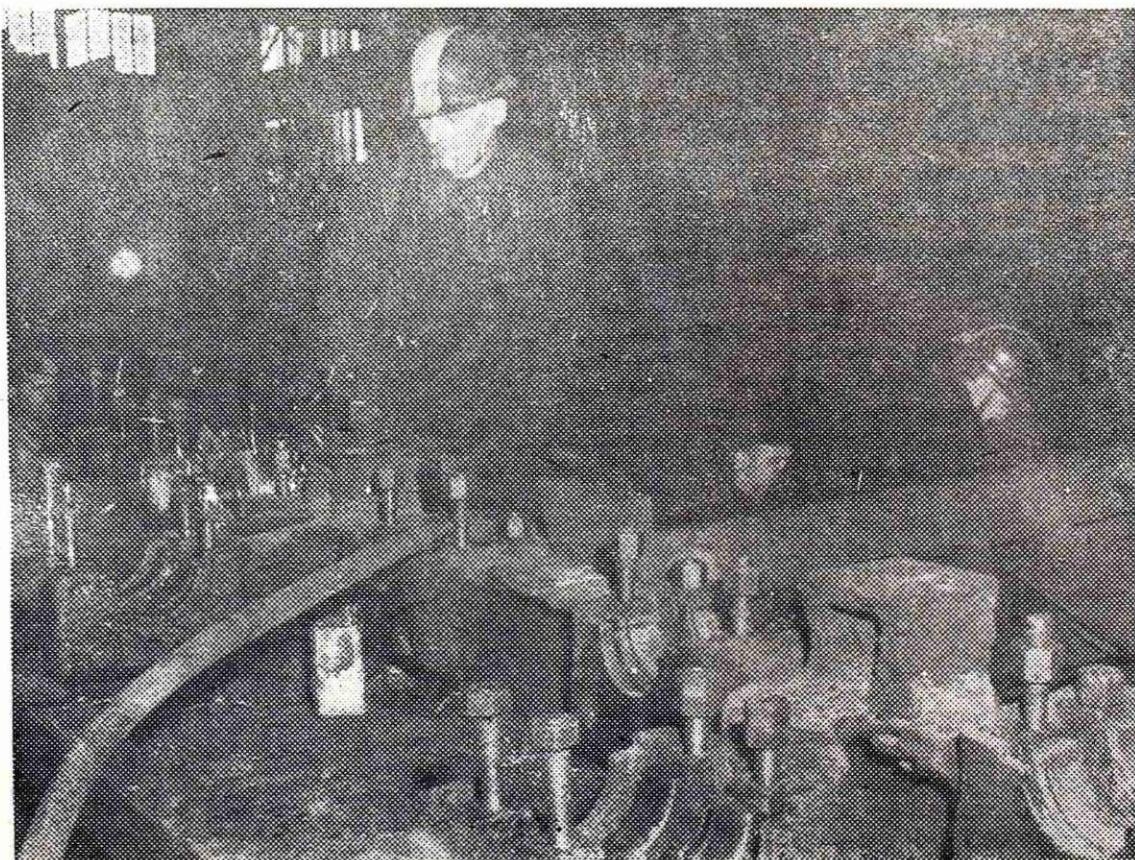
Na skupščini v Celju so poleg društvenih vprašanj obravnavali tudi nekatere važne probleme s področja varilne tehnike kot npr. uvajanje novih postopkov varjenja in s tem v zvezi novih osvojitvev izdelave varilnih elektrod ter žic in za slovensko društvo zelo važno vprašanje formiranja izdajanja enotnega jugoslovanskega strokovnega glasila varilne tehnike namesto sedanjih treh revij, ki jih izdaja slovensko, hrvatsko in srbsko republiško društvo.

Nov postopek varjenja, ki je sicer v industrijsko razvitih državah že osvojen, dočim ga pri nas šele uvajamo, je varjenje pod zaščito plina CO₂. Ta način varjenja (o njem smo že pisali) je zelo uspešen z ozirom na produktivnost in ekonomičnost. Železarna Jesenice je kvaliteto dodatne žice za ta postopek varjenja že osvojila. Za večji razmah tega varjenja je potrebno osvojiti domačo proizvodnjo električnih usmerjevalcev, ker so uvoženi razmeroma dragi. Jugoslovanski proizvajalci, ki se ukvarjajo z varjenjem, tudi zelo težko čakajo na redno proizvodnjo varilnih praškov, ki jih bo začela v krat-

kem izdelovati Železarna Jesenice. O kvaliteti le-teh se vsi potrošniki izražajo zelo pohvalno.

Kot je bilo že omenjeno, je pred slovenskim društvom v naslednjih dveh letih zelo važno vprašanje, to je formiranje enotne revije varilne tehnike za Jugoslavijo. To po eni strani zahteva naša afirmacija enotnosti proti zunanjemu svetu (revijo varilne tehnike namreč zamenjujemo z vsemi industrijsko razvitimi državami po vsem svetu), na drugi strani pa tudi finančni položaj posameznih republiških revij. Pri formiranju enotne jugoslovanske revije bo treba najti skupno in tako stališče, ki bo upoštevalo želje slovenskega društva in varilcev, to je, da bodo zagotovljene pravice slovenskega jezika. Predlog, ki je bil dan na skupščini, da naj bi vsebina varilne tehnike bila pisana dvojezično, to je v slovenskem in srbohrvatskem jeziku, je sprejemljiv. — Omembe vredno je pripomniti, da je slovenski jezik že kot enakopraven upoštevan v mednarodnem varilskem slovarju. Na ta način je urejena tudi belgijska revija varilne tehnike, ki je tudi pisana v dveh jezikih, in sicer v francoščini in nemščini.

Za predsednika republiškega društva je bil ponovno izvoljen dosednji dolgoletni predsednik univ. profesor inž. Uran. — KO

Javorniški vzdrževalec pri delu

Reorganizacija delavskih menz

Hranjenje naših delavcev v menzah železarne je postalo že stalna oblika in navada naših delovnih ljudi, predvsem samcev. Vse bolj pogosti pa so predlogi družinskih gospodinjstev, posebno kjer sta oba zakonca zaposlena, da bi del njihove dnevne prehrane prenesli v širši obliki v naše gostinske obrate.

Do nedavnega je bilo vprašanje, ali naj to dejavnost opravljajo v obstoječih objektih, ali naj se odločimo za večji prehrabeni obrat. Odločil je ekonomski moment, zato bomo postopoma tri naše delavske kuhinje združili v večji obrat kot samostojen in centralen objekt družbene prehrane za naše delavce in delavce ostalih podjetij na področju jeseniške občine. V ta namen bomo predelali že zgrajen objekt pri vajenskem internatu in uporabili razpoložljivo tehnično opremo v obstoječih menzah (električne kotle, samopostrežno linijo s kapaciteto 600 obrokov na uro, univerzalne stroje itd.). S tako preureditvijo bomo dobili menzo z dnevno zmogljivostjo 4.000 obrokov hrane.

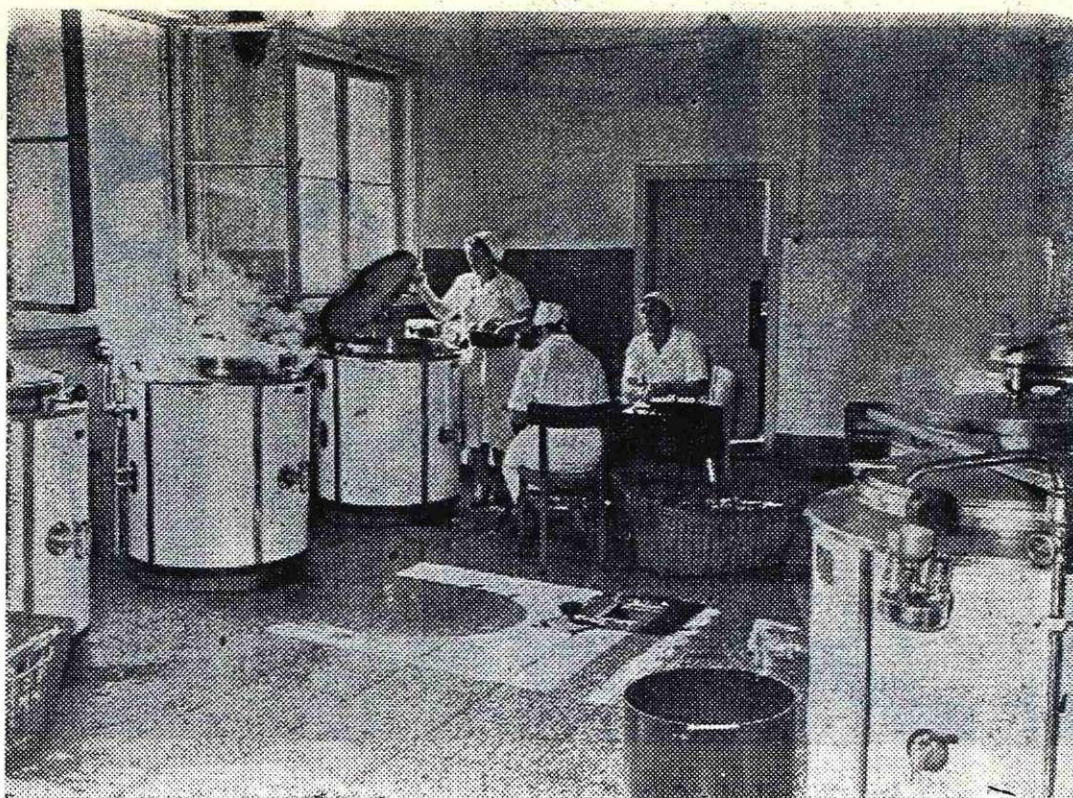
S tem bodo sedanje tri kuhinje ukinjene in bodo v teh menzah razdeljevali hrano na principu samopostrežbe, ki se vse bolj uveljavlja. Čeprav je ta način pripravljanja in delitve hrane programska naloga, ki jo moramo izvesti glede na razpoložljiv objekt in finančna sredstva v tem poslovnem letu, je treba podčrtati sklep 11. seje DS EE gostinske enote »Železar«, ki je v celoti potrdil činitelje z gospodarskega stališča, ki so vplivali na to, da že od 20. aprila letos preizkušamo reorganizacijo pri pripravi večerje za abonente kadrovskega doma v kuhinji samskega doma na plavžu. Vodstvo EE je zadolženo, da tak postopek izvede tudi pri pripravi kosil, ker je tak način pripravljanja hrane cenejši in mu odgovarjajo tudi boljši delovni prostori v kuhinji samskega doma na Plavžu. To združevanje menz je že sedaj za nas pomembno, ker bodo stroški upravljanja v drugi polovici letošnjega leta manjši, kot pri še obstoječem številu menz s približno enakim skupnim številom abonentov. Pomemben bo tudi prihranek pri številu zaposlenega osebja na času, inventarju in podobno. Izkušnje kažejo, da je tako pripravljena hrana po kakovosti enaka hrani, pripravljene v kuhinji kadrovskega doma.

Lahko tudi ugotovljamo, da bo upravljanje enega sa-

mega kuhinjskega obrata mnogo cenejše kot doslej pri treh menzah, da ne upoštevamo še podjetja v občini, ki se bodo povezala s centralnim kuhinjskim obratom. Z reorganizacijo bomo odpravili tudi številne organizacijske in druge pomanjkljivosti, ki sedaj povzročajo ogromno nepotrebnih korakov in križajočih se poti.

Z uresničitvijo tega načrta bomo izpolnili dolgoletna prizadevanja vseh odgovornih činiteljev, da tudi prehrano delavca dvignemo na odgovarjajoč kvaliteten nivo, obenem pa bomo lahko resneje razpravljali o cenejši dnevni prehrani, ki bo še vedno, po osebnem mnenju, v precejšnji meri odvisna od sistema bodoče materialne preskrbe v občini Jesenice.

Jože Frece

Centralni objekt družbene prehrane za naše delavce in delavce ostalih podjetij naše občine bo kmalu stvarnost

Nov način razdeljevanja malice v jeseniški železarni

Organizatorji kakor tudi člani CDS, ki so razpravljali o predlogih za boljšo obliko preskrbe delavcev na delovnih mestih od sedanjega toplega obroka, so imeli pred očmi predvsem kvaliteto ter pestrejšo in ceneno izbiro pripravljenih jedi in manjšo porabo časa. S 1. junijem bodo začele obratovati kantine, naša želja pa je, da bi članom kolektiva nudili pestro, delikatesno in pripravljeno hrano na čim lažji in hitrejši način. Omenim naj, da je železarna razdeljena na devet območij, v katerih bodo poslovale kantine. Izpolnitev naloge, ki nam je vsem skupna, je odvisna tudi od činiteljev v posameznih obratih, ki bodo morali poostri pregled nad odhodom svojih delavcev v kantine, zato da bo manj nepotrebnih poti, ki bi jemale dragocen delovni čas ter povzročale nepotrebno gnečo, ki bi ovirala pravilno poslovanje kantin.

Razumljivo je, da bo ob začetku najtežje ugoditi vsem zahtevam tako glede asortimenta kakor tudi količine ustrezne hrane, ker nimamo utrjenih osnovnih podatkov, kaj vse bi želeli člani našega kolektiva kupovati oziroma uživati v kantineh. Zavedamo se, da bomo vzporedno morali rešiti tudi vrsto drugih problemov ob vsestranskem sodelovanju celotnega podjetja, to pa nam daje tudi upanje, da bomo nalogo v celoti izpolnili.

Kako bodo v podjetju razdeljene kantine in kako bodo poslovale?

Že pri sestavljanju predloga o novih kantine smo mislili na to, da naj vsaka kan-

tina ima določeno zmogljivost, da bo lahko zadostila potrebam in željam določenemu številu delavcev iz obratov. Tako bodo v soboto, 1. junija, začele v železarni poslovati naslednje kantine:

- kantina v predelovalnih obratih — na 3 izmene,
- kantina v martinarni — na 3 izmene,
- kantina v mehanični delavnici — na 2 izmeni,
- kantina v livarni — na 3 izmene,
- kantina v šamotarni — na 3 izmene,
- kantina v pokojninskem zavodu — na 1 izmeno,
- kantina v javorniku I — na 3 izmene,
- kantina v javorniku II — na 3 izmene,
- kantina na prometu — na 2 izmeni
- in delilnica ŽIC — na 1 izmeno.

Obratovalni čas za kantine bo naslednji:

- dopoldne od 8. do 11. ure,
- popoldne od 17. do 20. ure,
- ponoči od 24. do 3. ure zjutraj.

Poskusno bodo ob nedeljah obratovalne kantine samo na dopoldanski izmeni.

Kantina v obratu javornik I, kantina v martinarni in kantina v predelovalnih obratih — Hrenovici, v kolikor bo tam potekala tudi proizvodnja. Kantine, ki bodo obratovalne tudi ob nedeljah, bodo razpolagale z vsemi delikatesnimi živili. Člani kolektiva iz omenjenih obratov bodo lahko dobili tam tudi mleko in kavo, medtem ko ostalih pripravljanih jedil ne bo na razpolago.

Člani kolektiva bodo lahko v kantini kupovali z denarjem, ali pa z boni, ki jih bodo že predhodno dobili pri obratnih personalcih do maksimalne vrednosti 3.000 di-

narjev. Treba je še omeniti, da bo poslovanje v kantineh urejeno tako, da bodo člani kolektiva, ki bodo kupovali z boni, od kantinerk lahko dobivali spet bone, ali v nasprotnem primeru gotovino za gotovino. S tem bomo prispevali k urejenemu načinu poslovanja ter enakomerni razdelitvi artiklov, na vse člane kolektiva. Delavci iz drugih podjetij, ki delajo v železarni, bodo lahko kupovali živila v naših kantineh, toda le z učinkovitim denarjem.

Našim sodelavcem bomo hvaležni za sleherni opozorilo na pomanjkljivosti, ki bi jih opažali v začetku poslovanja, kakor tudi za realne predloge ter sodelovanje pri nadaljevanju začete dela in organiziranju obratnih kantin, s katerimi nameravamo izpolniti pomembno nalogo v kolektivu.

Jože Frece

Pred obiskom kulturnikov - železarjev iz Siska

Swoboda »Tone Čufar« na Jesenicah ima že nekaj let tesne stike s kulturno-umetniškim društvom »Vujo Banjanin« Železarni Sisk. Kulturniki Železarni Sisk so že gostovali na Jesenicah, jeseniški svobodaši pa so jim vrnilo lansko leto obisk in nastopili v Sisku in v Petrinju. Z razumevanjem UO Železarni Jesenice in IO sindikata Žf je omogočen povratni obisk železarjev iz Siska. Sprejeli jih bomo v soboto popoldne, zvečer pa bo-

do imeli v Čufarjevem gledališču koncert in nastop ostalih kulturnih skupin. V nedeljo jim bomo priredili izlet v Begunje in Drago ter na Blejski grad in tako poskrbeli, da se bodo počutili med jeseniškimi železarji kar najlepše in da bodo odnesli z Jesenice v Sisk tudi to pot čim lepše vtise, ki bodo doprinesli k nadaljnjemu utrjevanju medsebojnih stikov. Prav bi bilo, da bi sprejeli železarje iz Siska tako lepo kot so sprejeli oni nas in da bi jim

posvetili tudi mi tolikšno pozornost kot smo jo bili jeseniški svobodaši deležni v Sisku in Petrinju.

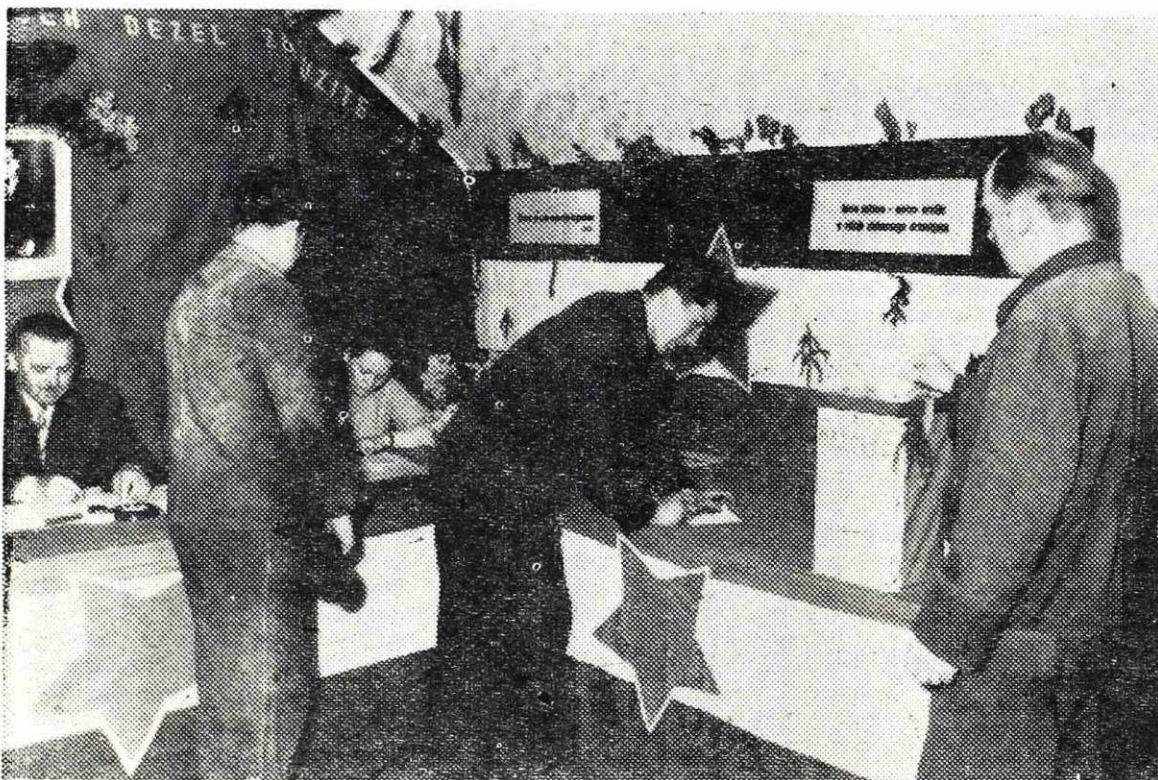
ZAHVALA

Sindikalnemu odboru EE valjarne 1300 se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času moje bolezni.

Edi Volčini
Javornik II

Sodelavci z javornika II glasujejo za kandidata v zbor delovnih skupnosti nove občinske skupščine

Takole je potekalo glasovanje na transportnem oddelku

V gostinski enoti »Železar« so imeli najlepše okrašeno volišče

Izvoljena je nova ob

Rezultati volitev v občinski zbor in zb

V petek 24. maja in nedeljo 26. maja so bile v vsej državi volitve v nove občinske skupščine. V petek so člani delovnih organizacij ter ustanov izvolili odbornike za zbor delovnih skupnosti, v nedeljo pa so volilci oddali svoje glasove za odbornike občinskega zbora občinske skupščine. V naši občini je za volitve vladalo že dalj časa veliko zanimanje. Pri občinskem odboru SZDL je bila ustanovljena politična komisija za izvedbo volitev, prav tako tudi pri krajevnih odborih SZDL.

Takšna komisija je bila imenovana tudi pri IO sindikalne organizacije v železarni, kjer smo dobili nekaj podatkov o poteku in izidu volitev v železarni.

Na dan volitev v zbor delovnih skupnosti občinske skupščine je bilo v železarni 15 volilnih enot s 27 volišči. Zanimivo je, da so z volitvami zaključili v elektro delavnici že ob 7. uri zjutraj, ob 11. uri v livarni in ob 14. uri v gostinski enoti »Železar«. Volišča so bila lepo okrašena, še posebej pa je treba omeniti volišče v gostinski enoti »Železar«, ki je bilo med najlepšimi.

Nekaj najboljših rezultatov: na volišču št. 8 v livar-

ni je glasovalo 98,2% volilnih upravičencev, v cevarni 95%, v žebljarni 96%, elektro delavnici 95,1%, OTK 97%, gostinski enoti »Železar« 97%, nadzorni službi 96,5%, vzdrževanju javornik 96,6%, na volišču št. 32, kjer so volili volilci prometa, transporta, energije in OTK javornik, pa so zabeležili 95% volilno udeležbo. Povprečna volilna udeležba v železarni je bila 91,5%.

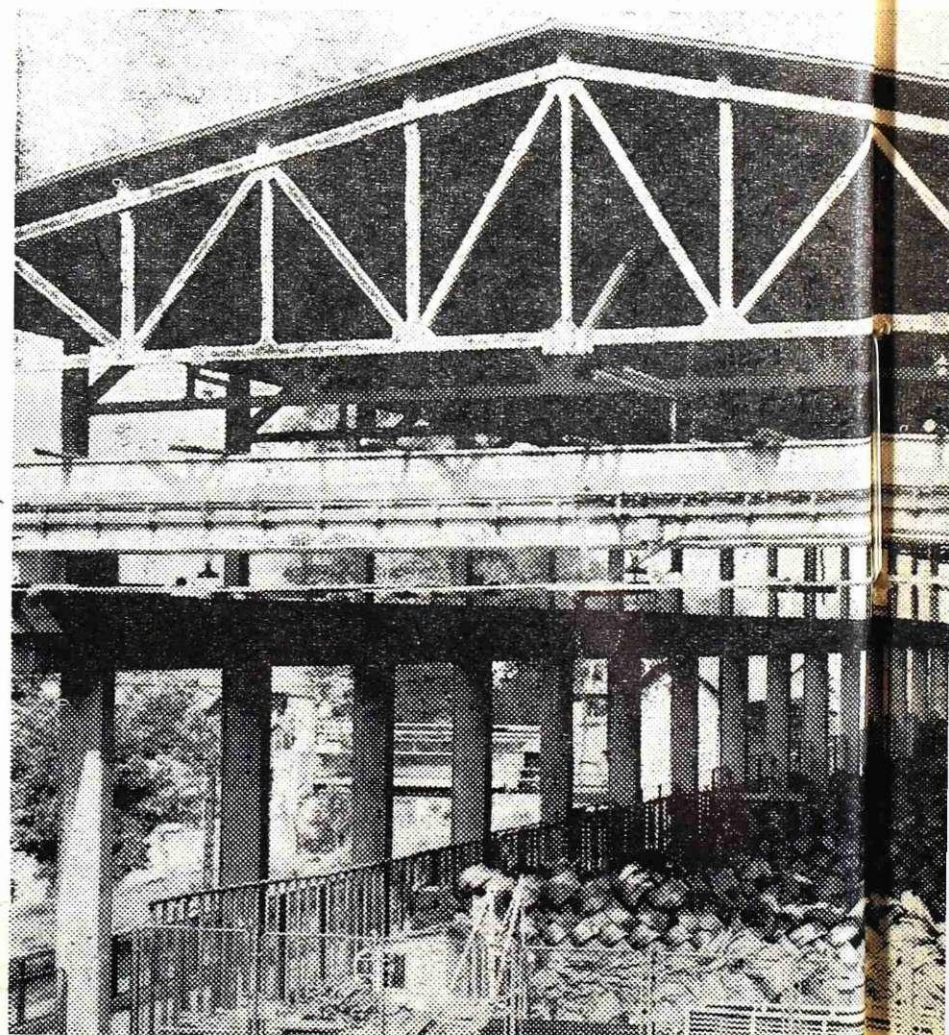
Podatke o poteku volitev izven naše železarne nam je posredovala politična komisija za izvedbo volitev pri Občinskem odboru SZDL. Najprej podatki o volitvah v zbor delovnih skupnosti:

	volilnih upravičencev	glasovalo	%
gospodarstvo	10.699	9.673	90,4
kultura in prosveta	366	355	97
zdravstvo, socialno varstvo	676	633	95,6
državni organi in družbene organizacije	360	342	95,3
skupaj	12.101	11.003	90,9

Dva dni pozneje, 26. maja, so bile volitve v občinske skupščine občinskega zbora de- metijsl na. Rezultati volitv tijsko skupin lovnih skupnos skupščina je l

krajevni odbor
Rateče
Kranjska gora
Dovje - Bjstran
Hrušica
Plavž
Sava
Podmežja
Javornik
Planina od Gol
Blejska obrava
Zirovnica
skupaj občina J

Že ob pripravi smo počeli, d zbor občinske imela p7 odb so bili občins ljeni na dnji k 1. Fr. Bakš Franc. Gori, ra,, 3. d. Jože ska gon 4. Sta Kranjska gora, banja, Janjska rel Pau, Dov 7. Alojz Klančni strana, Aleks: Dovje - Bjstrana

Volitve v zbor delovnih skupnosti smo v naši železarni izvedli v volilni

a občinska skupščina

r in zbor delovnih skupnosti

a dni pozneje, to je v ljo, 24. maja, pa so bile ve v občinski zbor obce skupščine ter hkrati v nski zbor delovnih skupni — kmetijske podskupi. Rezultat volitev za kmeo poskupino zbora deih skupnosti občinske občine pa je bil naslednji:

rajev odbor	volilnih upravičencev	glasovalo	%
če	459	431	93,8
njska gora	1.621	1.515	94
je - Mojstrana	1.290	1.188	92
šica	597	578	93,5
ž	3.722	3.456	93
a	2.317	2.097	90,4
mežaklja	1.979	1.787	90,1
ornik	3.142	2.888	91
ina pod Golico	394	347	92,2
ska Dobrava	816	797	95,5
vnica	1.330	1.698	88,1

čaj občina Jesenice: 18.265 16.760 91,8

e ob pripravi na volitve ponudili, da bosta oba ra občinske skupščine la po 7 odbornikov. Tako bili v občinski zbor izvo i naslednji kandidati:

Fran Bakše, Rateče, 2. nc Glogori, Kranjska go 3. dr. Jože Turk, Kranjgora 4. Stanko Šefmar, njska gora, 5. Rudi Hleja, Kanjska gora, 6. Ka Pauč, Dovje-Mojstrana, Alojz Jančnik, Dovje-Mojna, Aleksander Kotnik, rje-Mojstrana, 9. Brun Ber

Do mladine nimamo pravega odnosa

V praznovanje dneva mladosti je bila vključena letos tudi revija mladinskih pevskih zborov osnovnih šol jeseniške občine. V petek,

Plavž, 14. inž. Alojz Pohar, Plavž, 15. Franc Gašperin, Plavž, 16. Slavka Zupan, Plavž, 17. Erna Vauhnik, Plavž, 18. Marija Zupan, Sava, 19. Anton Komljanec, Sava, 20. inž. Matevž Hafner, Sava, 21. Gregor Novak, Sava, 22. Srečko Talar, Podmežaklja, 23. Milan Lempl, Podmežaklja, 24. Mirko Dimc, Podmežaklja, 25. Anton Mrak, Podmežaklja, 26. Martin Zvab, Javornik, 27. Franc Treven, Javornik, 28. Ludvik Slamnik, Javornik, 29. Franc Iskra, Javornik, 30. Franc Svetina, Javornik, 31. Franc Klinar, Planina pod Golico, 32. Jože Noč, Blejska Dobrava, 33. Anton Arh, Blejska Dobrava, 34. Janko Sodja, Žirovnica, 35. Adolf Mekina, Žirovnica, 36. inž. Anton Koselj, Žirovnica, 37. Franc Dolar, Žirovnica.

Novoizvoljena obč. skupščina se bo sestala k svoji prvi seji v ponedeljek 3. junija. Na seji bodo odborniki nove skupščine iz svoje srede izvolili tudi predsednika bodoče skupščine.

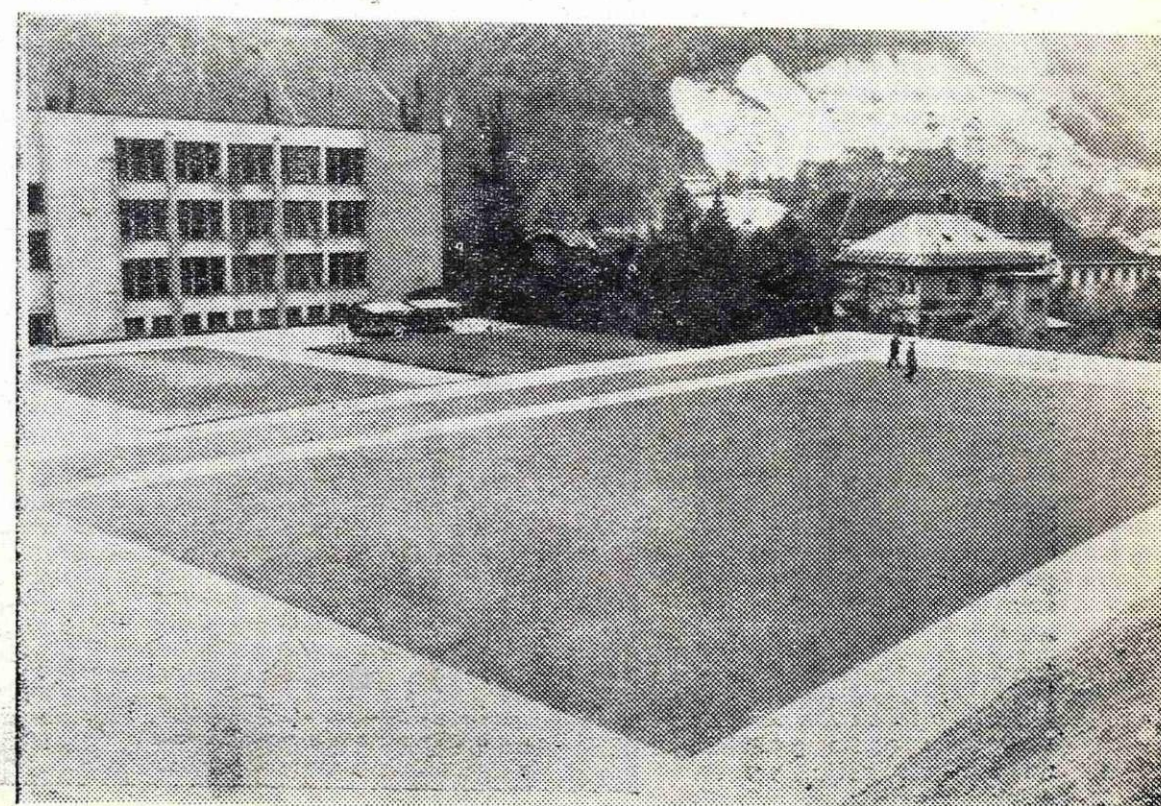
24. maja popoldne, je v Čufarjevem gledališču nastopilo sedem pevskih in tamburaški zbor. Poleg cicibanov otroškega vrtca Javornik - Koroška Bela je nastopil zbor osnovne šole Žirovnica pod vodstvom Amalije Štern ter mladinski pevski zbor iste šole pod vodstvom Marjana Jemca. Vse ostale zbor, pionirski in mladinski pevski zbor osnovne šole »Tone Čufar«, mladinski zbor osnovne šole »Prežihov Voranc« in mladinski zbor osnovne šole Koroška Bela pa je vodil Polde Mejač in je bila revija malodane nje-gova, saj je dirigiral 11 pesmi, medtem ko so jih ostali le 8. Poleg zborov je zaigral še tamburaški zbor jeseniškega obrtniškega kulturnega društva pod vodstvom Franca Dolenca dve skladbi. Vsi so bili na revijo dobro pripravljeni in je v tem pogledu uspela. Ne more pa biti v redu dejstvo, da so peli pevci sami sebi in da na reviji poleg dveh predstavnikov glasbene komisije pri svetu Svobod in prosvetnih društev ni bilo predstavnikov mladinske organizacije in poslušalcev sploh. To nikakor ni odnos do mladih pevcev, pa tudi ne do učiteljev petja, ki so vložili v študij nič koliko truda. Zanimivo je, da nastopajoči niso pogrešali doslej običajne malice po reviji, pač pa poslušalcev in predvsem mladinskih predstavnikov.

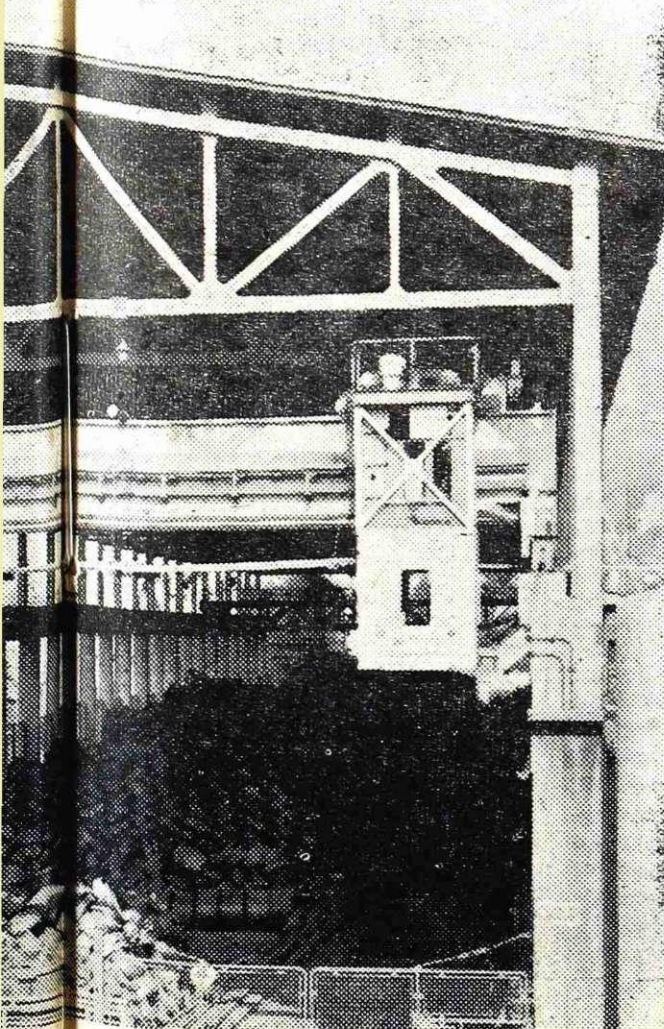
Tudi v martinarni so volili in v ta namen lepo okrasili volišče

Posnetek z volišča v mehanični delavnici

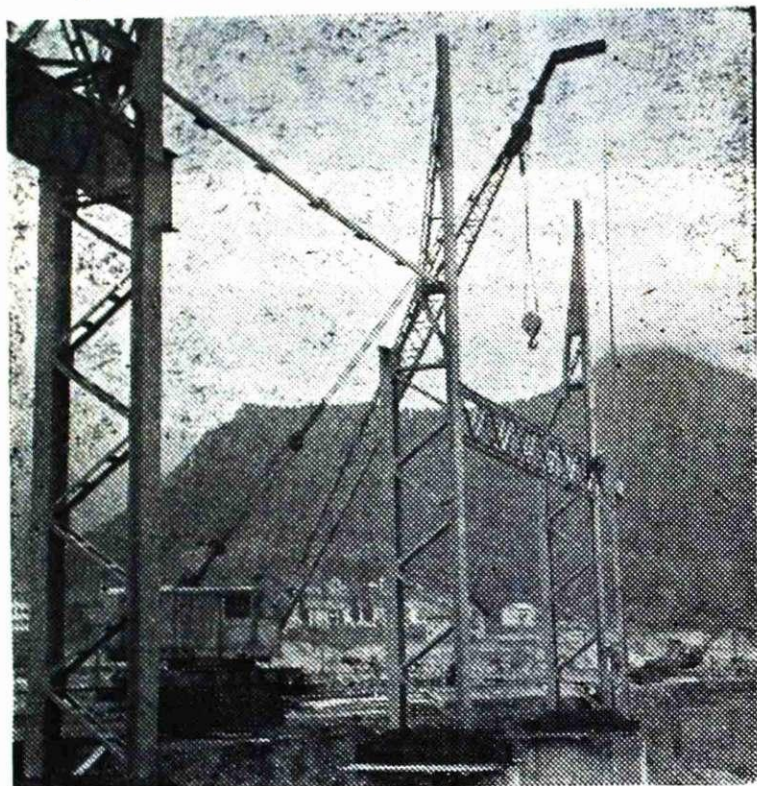
V nedeljo bodo odprli novo igrišče za osnovno šolo na Jesenicah

v 15 volilnih enotah s 27 volišči

Razgovor z graditelji na Belškem polju

V torek 28. maja smo obiskali gradbišče na Belškem polju ter imeli kratek razgovor z delavci Gradisa in Metalne iz Maribora. Prosili smo jih, naj povedo nekaj svojih misli o pomenu gradnje ter o problemih in težavah s katerimi se srečujejo vsak dan pri svojem delu.

Montažna dela na Stripper in bluming hali opravljajo delavci iz Metalne — Maribor

GRADIMO OBJEKTE, KI BODO POMEMBNI ZA ŽELEZARNO IN JUGOSLOVANSKO SOCIALISTIČNO SKUPNOST

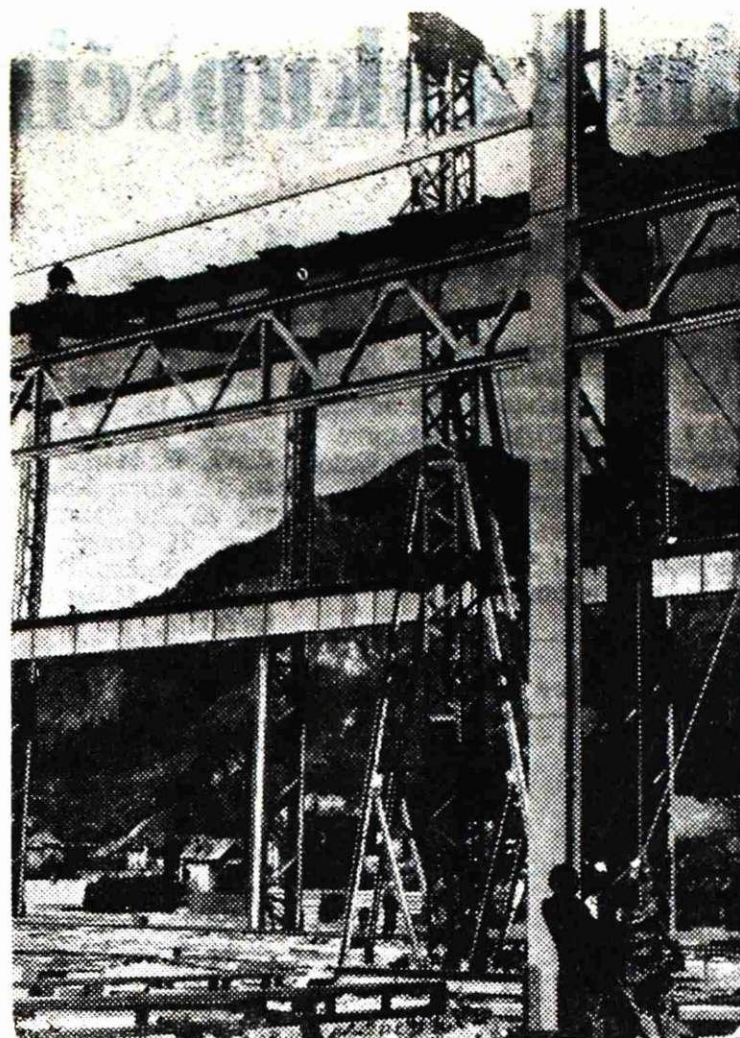
Franc Polajnar, delovodja in predsednik sindikalne podružnice Gradisa Jesenice je odgovoril na vprašanje, kakšen pomen pripisujejo pri Gradisu gradnji novih objektov na Belškem polju.

»Že v letu 1961, ko še nismo poznali obsega gradnje, smo se zanimali za celotno rekonstrukcijo železarne ter si predstavljali, da je ta izrednega pomena za železarno in vso jugoslovansko skupnost. Naše podjetje je bilo za prevzem gradbenih del na Belškem polju močno zainteresirano, imamo pa tudi manj težav z delavci, ker vidijo v tako veliki gradnji perspektivo dela za več let naprej. Trenutno je zaposlenih na Belškem polju okrog 120 ljudi. Doslej smo opravili izkop materiala ter ga vozili v nasip, pri tem pa smo uporabili potrebno mehanizacijo. Zdaj delamo v veliki jami za škajo ter gradimo temelje za nosilce bluming hale in strojnice. Kdor vsaj malo pozna gradbišče na Belškem polju, ve, da delovni pogoji niso najboljši. Naši delavci delajo pri izkopih temeljev za nosilce v

globini 8 do 9 metrov, že omenjena jama za škajo pa je globoka kar 17 metrov. Pri izkopu temeljev se poslužujemo strojnega dvigala, ki nam je v veliko pomoč. Da doslej še nismo utrpeli težje nesreče pri delu, ima zaslugu tudi HTV komisija in sindikalna organizacija, ki nenehno opozarjata zaposlene delavce na varnost pri delu. Upamo, da bomo dano nalogo opravili v naše zadovoljstvo ter v zadovoljstvo investitorja. Dela pri betoniranju napredujejo hitro in brez večjih težav, kajti na Belškem polju imamo veliko betonarno, ki lahko pripravi v desetih urah okrog 120 kubičnih metrov betona.«

KAREL MAKUC POTRUDILI SE BOMO

Pri podjetju Gradis sem zaposlen že sedemnajst let in delam vsa leta na Jesenicah. Po osvoboditvi je naše podjetje zgradilo že precej objektov, vendar so objekti, ki jih gradimo na Belškem polju, največji in tudi najpomembnejši. Znano mi je, da bodo v teh objektih moderne valjarne, brez katerih si skoraj ne moremo misliti

Da bi dela pri postavljanju hal lažje in hitreje napredovala si pomagajo z velikim dvigalom

razvoja železarne in železarskega mesta. Potrudili se bomo, da bomo delo opravili v zadovoljstvo vseh in ne bo nam žal, če bomo na gradbišču delali tudi ponoči.

STRIPER HALA BO POSTAVLJENA PRED ROKOM

Poročali smo že, da montažna dela na stripier in bluming hali opravljajo podjetje

Metalna iz Maribora. Delovodja Svetislav Pavlovič in skupinovodja Rudi Auda sta nam povedala, da na objektih dela trenutno 45 ljudi, medtem ko bodo v prihodnjem obdobju posado še izpopolnili, tako da jih bo pri montažnih delih zaposlenih okrog 80. Lepo vreme je omogočilo, da bodo dela na stripier hali zaključena nekaj dni pred rokom (okrog 15. junija). Prav na dan našega obiska so montirali prvi strešni veznik na bluming hali.

Kakor sta povedala Pavlovič in Auda našemu sodelavcu, imata Železarna Jesenice in Metalna iz Maribora že vrsto let dobre medsebojne poslovne odnose. Delavci Metalne so delali že pri montiranju hale na Javorniku ter v žični valjarni na Jesenicah, s prevzemom montažnih del na Belškem polju pa smatrajo, da se bodo dosednji medsebojni odnosi še bolj okrepili. Do pred kratkim so imeli nekaj težav s prevozom konstrukcij na gradbišče zaradi slabih cest. Imeli so tudi težko nesrečo, o kateri smo že pisali v našem listu, sicer pa so delavci, ki delajo na visokih objektih, dobro zavarovani. Hranijo se v svoji menzi v bivši gostilni Žvab na Javorniku, stanujejo pa v novem bloku poleg samškega doma na Koroški Beli. Ob zaključku našega razgovora so zaželeli, da bi delo napredovalo po načrtih ter da bi se odnosi med Metalno in železarno razširili tudi na športno in kulturno področje.

Dela pri izgradnji stripier hale zelo hitro napredujejo, tako da bodo hale izgotovili okrog 15 dni pred določenim rokom

Nova kisikarna

Pisali smo že o gradnji nove 50-tonske električne peči in omenili, da bo za pospešeno proizvodnjo jekla na tej peči s pomočjo kisika potrebno zgraditi nove naprave za proizvodnjo kisika, ki bodo lahko proizvajale kisik tudi za druge peči v martinarni. Zato danes nekaj podatkov o novih napravah za proizvodnjo kisika, kjer bomo pridobivali tudi dušik in argon.

Ta nova naprava je predvidena nad novimi vsedalnikimi plinskimi čistilci — na desnem bregu Save. Opremo za celotno napravo bomo dobili iz Amerike. Že lani novembra je bila podpisana pogodba s firmo »Air Products and Chemicals - Pennsylvania« in jo bomo dobili v marcu 1964. leta. Nova naprava za proizvodnjo kisika, dušika in argona ima naslednje proizvodne značilnosti:

1. Kisik

a) Nazivna proizvodnja bo 100 ton dnevno. Če ne bomo proizvajali argona, bomo lahko 4 odstotke celotne količine kisika (4 tone dnevno) proizvedli kot tekoč kisik. Če pa bomo proizvajali čisti argon, bomo lahko izdelali le 1,5 tone tekočega kisika dnevno.

b) Dnevno bomo proizvedli 60 ton plinastega kisika s pritiskom 30 ata na izstopni strani kompresorja pa 40 ton dnevno s pritiskom 12 ata. Količina pa bo sorazmerno manjša pri obeh tlakih, če bomo proizvajali tekoči kisik.

c) Čistoča izdelanega kisika bo najmanj 99,6 odstotka in ne bo vseboval niti CO_2 (ogljikov dioksid) niti vode.

2. Tekoči argon

a) Nazivna proizvodnja bo 64 Nm^3 na uro (najmanj).

b) Pritisk pri izstopu iz rektifikacijske kolone bo znašal 1 ata.

c) Izdelani argon bo čist 99,995 odstotno.

3. Plinast dušik

a) Nazivna proizvodnja bo 500 Nm^3 na uro (suh, pri 0° Celzija in 1 ata).

b) Najmanjša čistoča bo 99,9 odstotna.

c) Pritisk pri izhodu iz hladilnice bo 15 cm VS. Izdelani dušik ne vsebuje niti ogljikovega dioksida niti vode.

Naprava za proizvodnjo kisika, dušika in argona bo lahko pri 60 odst. obratovanju proizvajala dnevno približno 60 ton plinastega kisika in 300 Nm^3 plinastega dušika na uro. Proizvodnja tekočega kisika in argona pri zmanjšanih obratovalnih pogojih ni zagotovljena.

Proizvodnja kisika, dušika in surovega argona

Glavni zračni kompresor dovaja čisti zrak, ki se ohlaja v hladilcu s pomočjo hladilne vode. Ločilec-separator odstrani iz zraka vodo, nato pa zrak gre skozi toplotni izmenjevalec, kjer reverzno kroži in se ohladi do temperature, pri kateri se voda in ogljikov dioksid izločita, izhlapija ter se odcejata in odstranita skupno z odpadnim dušikom s pomočjo reverziranja. Zrak dodatno hladi pregrevalec odpadnega dušika, od tod pa ga vodimo v visokotlačno kolono. V tej koloni se od zraka loči plinasti dušik, ki ga odvedemo iz zgornjega dela kolone in surov tekoč kisik, ki ga odvedemo iz dna kolone. Del čistega dušika se ponovno segreje na dnu toplotnega segrevalca, preden stopi v turbo-ekspanzijski stroj. — Preostali del čistega dušika vodimo v kondenzni kotel in kondenziranega nazaj v visokotlačno kolono. Odvod dušika v nizkotlačno kolono je v sredini visokotlačne kolone.

Surov tekoč kisik vodimo z dna visokotlačne kolone skozi izločevalce CO_2 v dve smeri: direktno v nizkotlačno kolono in naprej skozi kondenzni kotel v koloni za surovi argon, nakar šele vstopi v nizkotlačno kolono. V nizkotlačni koloni dobivamo čisti kisik in odpadni dušik. Kisik odvajamo z dna nizkotlačne kolone skozi kondenzni kotel ponovno v nizkotlačno kolono, kjer se segreje. V krogotok tega kisika z dna nizkotlačne kolone je vključena tudi skupina varnostnih izločevalcev, ki preprečujejo zbiranje aceti-

lena in drugih ogljikovodikov v nizkotlačni koloni kot rezultat odvajanja plinastega kisika. Plinasti kisik odvajamo iz nizkotlačne kolone in ogrevamo najprej v pregrevalcu na temperaturo okolice, nato pa ga brez reverziranja vodimo v toplotni izmenjevalec zraka, kisika in dušika. Plinasti kisik nato stisnemo v kompresorju I na manjši pritisk, nato na 12 in 30 ata v kompresorju II. V nizkotlačni koloni izdelan tekoči kisik pa gre direktno na zalogo v skladišni tank.

Odpadni dušik zapusti nizkotlačno kolono na vrhu in služi za podhlajevanje surovega kisika in odtokajočega dušika v ohlajevalcih. Odpadni dušik gre za tem skozi pregrevalec in omogoča dodatno hlajenje dovajanega zraka. Del odpadnega dušika, ki se oddvoji od ekspanzijske turbine, se združi s tokom odpadnega dušika iz nizkotlačne kolone. Tako združena tokova gresta skozi toplotni izmenjevalec in segreta odvajamo kot odpadni dušik. Drugi del dušika iz ekspanzijske turbine tudi vodimo skozi toplotni izmenjevalec ter dobimo uporaben izdelek, ali na ga uporabimo za reaktiviranje. Izmenično reverziranje odpadnega dušika z dovedenim zrakom v toplotni izmenjevalec služi za čiščenje dovodenega zraka. Hlapi z argonom gredo na srednjem nivoju nizkotlačne komore v kolono surovega argona, kjer se destilirajo. Hlapi, obogateni z argonom, se dvigajo skozi rešetke kolone v kondenzne kotle, kjer pride do ponovne, dodatne kondenzacije dušika in kisika v tekoče stanje, ki istočasno služita za napajanje same

kolone. Surov plinasti argon odvajamo na vrhu kolone.

Čiščenje argona

Surov plinasti argon vodimo iz kolone v preklonni izmenjevalec, kjer hladi povratni argon, iz katerega je bil s katalizo z vodikom odstranjen kisik. Ponovno segreti surovi argon gre v zbiralno posodo plinastega argona, ki je potrebna zaradi stalnega dovoda argona kompresorju v primeru, če se argon reverzira v preklonnem izmenjevalcu. Preden argon vstopi v kompresor, se predhodno združi z vodikom, ki je ostal od prejšnjega dezoksidacijskega postopka. Tako združena argon in vodik stisnemo v kompresorju do pritiska, ki je potreben za nadaljnje kroženje. Vlogo v plinu pa odstrani ločilec hladilca kompresorja.

Ker dezoksidacijski postopek zahteva, da mora biti prisotnega več vodika za odstranitev maksimalne količine kisika, moramo plinasti vodik dodati v krogotok. Argon z dodatnim vodikom vodimo v prvo dezoksidacijsko kolono, kjer se po katalitični reakciji vodik veže s kisikom. Argon vodimo naprej skozi dezoksidacijski hladilec, kjer se vodni hlapi kondenzirajo. — Kondenzna voda se odloči v dezoksidacijskem ločilu hladilca. Ta proces se ponovi v drugi dezoksidacijski koloni, v dezoksidacijskem hladilcu in v dezoksidacijskem ločilu hladilca. Celotni tok gre nato v preklonni izmenjevalec, kjer se protitočno ohlaja. Ostanek vodnih hlapov v argonu se odstrani v jedru. Če se tok argona v izmenjeval-

cu reverzira, kondenzna voda izhlapi s pomočjo surovega argona in gre nazaj v proces. Vodik, ki je v krogotoku, pa se ne da reverzirati.

Argon, iz katerega je izločena voda, gre v spodnji del čistilne kolone. Ta naprava se sestoji iz notranjega kondenznega kotla in koritastih rešetk za destilacijo. V spodnjem delu kolone se tok razkroji, pri čemer se izloči vodik kot plin. Tekoči argon gre z dna v zgornji del kolone, kjer se izloči zadnji ostanek dušika z destilacijo. Tako dobimo očiščen argon.

Sedanje naprave v železarni na Jesenicah in na Javorniku proizvajajo okrog 21,6 ton kisika dnevno. Torej bo nova naprava proizvajala blizu 4,5-krat več kisika na dan in bo v glavnem preskrbovala jeseniške obrate, predvsem pa jeklarne. Obstoječe naprave na Jesenicah bomo prenesli in bodo priključene že obstoječim napravam za proizvodnjo kisika na Javorniku. Tako bi kisikarna na Javorniku oskrbovala s kisikom obstoječe valjarne in novo valjarno na Belškem polju. Potrebna pa bo seveda medsebojna povezava preko cevovodov Jesenice—Javornik—Belško polje.

Omenili smo že, da bomo dobili odpremo za novo kisikarno iz Amerike, sami pa bomo morali zgraditi poleg stavbe vse razvode in cevne priključke na potrošnih mestih tako za kisik, dušik in argon. Dušik in argon bomo v glavnem uporabljali kot zaščitno sredstvo v žarilnih pečeh. V zgradbi nove kisikarne bodo tudi kompresorji za proizvodnjo zraka, o tem pa kdaj drugič. — D. A.

Pojasnilo uredništva: K članku bi morali objaviti tudi dve risbi, kar pa žal iz tehničnih razlogov ni bilo mogoče.

V neposredni bližini jeklarne na desnem bregu bo zgrajena nova kisikarna.

Za šalo

O TESTIRANJU

Francelj in Pepe se pogovarjata o testiranju. Prisluhnimo njunemu pogovoru.

»Si kaj dosti premišljeval pri vprašanju 'kadar gledate z višine — imate občutek, da bi lahko padli?'«

»To sem vrgel v skrinjico 'ne vem!'«

»Zakaj pa?«

»Zato, ker še nisem imel prilike, da bi lahko gledal z vrha navzdol, imam namreč stolček bolj pri tleh in nimam kam pasti!«

Učitelj: »Mihec, povej mi ime neke divje živali!«

Mihe: »Jaguar.«

Učitelj: »Odlično! No zdaj pa še ti eno Francelj.«

Francelj: »Februar.«

Poraba olja v motorjih

Vedno naletimo na voznike motornih vozil, ki so zaskrbljeni, ker menijo, da njihov motor v vozilu porablja preveč olja. Drugi so zopet pomirjeni s tem, da je poraba olja pri njihovih avtomobilih praktično enaka ničli. Povečini take in podobne skrbi temeljijo na napačnem sklepanju. V naslednjih odstavkih bom skušal podati kratak pregled preko številnih faktorjev, ki lahko vplivajo na samo porabo olja in težave pri točni meritvi.

V poštev pride samo »pristna« poraba olja. Na tem mestu ne razpravljam izgube olja, kajti madež olja na tleh pod motorjem še ne pomeni, da so vzroki na dlani. Včasih kaplja olje samo med obratovanjem, ko je motor razgret zaradi slabe tesnitve, zato je dolžnost pregledati stroj oziroma motor, čim opazimo najmanjše sledi olja.

Predhodno je treba ugotoviti, če gre za take primere izgube olja, kajti madež olja na tleh pod motorjem še ne pomeni, da so vzroki na dlani. Včasih kaplja olje samo med obratovanjem, ko je motor razgret zaradi slabe tesnitve, zato je dolžnost pregledati stroj oziroma motor, čim opazimo najmanjše sledi olja.

ZAKAJ PORABA OLJA?

Bati, batni obroči in ventili so tisti pregibni deli motorja, ki so toplotno najbolj obremenjeni, ker pridejo v direktni kontakt z izgoranimi plini.

Zaradi velikih temperaturnih zahtev je uspešno mazanje teh delov in hlajenje neobhodno potrebno. Pri izpolnjevanju teh nalog pride neizogibno del olja v izgorovalni prostor, kjer zgori, torej se porabi. Da preprečimo zaribanje, je potrebno, da posnemalni oljni obroč pri povratnem gibanju bata pusti za seboj tenak sloj (oljni film) olja, ki omogoča mazanje batnih (kompresijskih) obročev. Pri delovnem taktu zgori na stenah sprijeto olje na zgornjem delu valja (cilindra) skupaj z mešanico goriva zraka. Pri gibanju bata navzgor in navzdol nam delujejo batni obroči z drsenjem po svoji ploskvi kot mala črpalka. (Sl. 1)

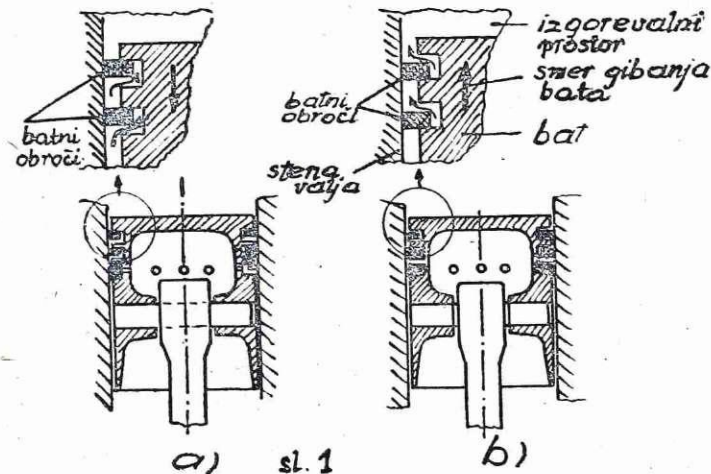
ČRPALNI UČINEK BATNIH OBROČEV

A) Bat se pomika navzdol: batni obroči se prilagodijo na zgornji rob utora. Pod in za batne obroče se v prazen prostor napolni olje.

B) Bat se pomika navzgor: batni obroči leže sedaj na spodnjem robu utora. Olje, ki se sedaj nahaja v prostoru za batnimi obroči, je stisnjeno in odrine označeno količino v smeri izgorovalnega prostora.

Čim večkrat gre bat v določeni enoti časa navzgor in

navzdol, tem več olja pri tem črpa v zgorevalni prostor, kjer nam olje zgori. Temu sledi, da se pri povečanju števila obratov poveča poraba olja. Drugi vir porabe olja so ventilna vodila. Pri vsakem sesalnem gibu obstoječi podpritisk vsesa pri odprtem ventilu nekaj olja, ki služi za tvorbo maznega filma, ki se nahaja med ventilnim sebrrom in ventilnim vodilom. V valj vsesano olje zgori prav tako pri delovnem taktu kot tisto, ki gre mimo zgornjega batnega obroča. Čim močnejši je podpritisk, tem več olja pronica ob ventilnih steblih skozi in zgori. Najmočnejši pod-

pritisek prevladuje v valju pri zaprtih dušilnih loputih in visokem številu obratov. Posebno krepko sesanje in s tem vstopanje olja obstoja, če pri visokem številu vrtiljajev motorja ostane dušilna loputa naenkrat zaprta.

KAJ VPLIVA NA KOLIČINSKO PORABO?

Iz zgornjega je razvidno, da ima delovanje motorja precejšen vpliv na količino porabljenega olja. Pri visokoturni vožnji, pri popolnoma odprti dušilni loputi (n. pr. pri dolgi vožnji na avtocestah) je vstop oziroma pretok olja na batih posebno velik. Pri vožnji v mestu ali naselju bo tisti vozač s tako imenovanim »kavalirskim startom« — močno zagnanim motorjem in ostrim spustom zavor moral računati na zelo veliko porabo olja.

Mehansko stanje motorja ima močan vpliv na porabo olja. Na primer ležaji, ki so močno izrabljeni, dopuščajo preveč olja na stene valja. Prevelik dotok olja posnemalni obroči ne morejo zadržati, da ne bi prišle zopet določene količine v zgorevalni prostor. Ravno tako se stopnjuje poraba olja pri izrabljenih batnih obročih, pri izrabljenem valju (na vodilnem odseku) in pri vodilih ventilov, tem bolj, čim slabša so prilaganja teh delov.

Nezadostna tesnenja se ne pojavijo samo pri starih, ampak tudi pri novih motorjih, ki še niso vtečeni. Drzne ploskve teh so, če jih mikroskopsko pogledamo, še grobe. Pri takem stanju motorja je poraba vsekakor večja kot potem, ko so se ti deli medsebojno »končno obdelali«.

Menjava olja v tej periodi naj bo pogostejša kot pri normalnih obratovalnih pogojih.

V življenjski dobi motorja z notranjim izgorovanjem lahko določimo z ozirom na višino porabljenega olja v odvisnosti mehanskega stanja normalnim potom štiri periode: (Sl. 2)

mnenje zelo zgrešeno in ne utemeljeno, če si ga razlaga s kvaliteto manjvrednostjo ali pomanjkljivostjo olja znamke A!

Na splošno je poznano, da lahko zmanjšamo porabo olja v motorju z uporabo viskoznejšega olja; če je npr.: predpis visokokvalitetne gradacije za določen stroj SAE 20 ali SAE 30 in za določen čas uporabimo SAE 30 ali SAE 40. Pripomoček te vrste ni priporočljiv, čeprav pri stroju, ko je v obratovanju že preko dobe, za katero je zahtevan generalni remont oziroma popravilo, ne more napraviti dosti večje škode. Vsekakor je treba upoštevati, da zaradi tega pride v zimskem času do slabega začetnega zaganjanja, včasih sploh

ne speljemo ali pa celo obstojimo med vožnjo.

Torej ima olje vendarle vpliv na porabo?

Da, toda samo zaradi ene — od njegovih številnih lastnosti, to je viskoznosti ali tečnosti. Da v bistvu količina porabe olja zavisi od tesnenja različnih maznih mest (delov motorja), si je vpliv viskoznosti lahko razlagati. Redkejšje tekoče olje v večji količini vstopa skozi ozko zračnost med drsnimi ploskvami motornih delov — mazanje, hlajenje in izpiranje je v tem primeru boljše kot pri viskoznejših (gostejših) oljih. Poraba olja mora biti torej pri redkejšem olju večja kot pri gostejšem.

Odvisnost porabe olja napram viskoznosti:

SAE - viskoznostna gradacija	Poraba olja (SAE 30 — vzeto 100 %)
SAE 30	100 %
viskostatična olja	80 %* — 110 %**
SAE 20 W/20	110 %
SAE 10/W	140 %

* pri dolgi vožnji

** pri kratki vožnji (v mestu in podobno)

Številni praktični poizkusi, med seboj neodvisni, v različnih deželah preizkušeni po raznih producentih avtomobilske industrije in industrije maziv, so pokazali, da edino lastnost — viskoznost pri vseh vrstah motornih olj vpliva na porabo olja.

KAKO VELIKA SME BITI PORABA OLJA?

Faktorji, ki vplivajo na porabo olja, so v praksi pri vsakem vozilu zelo različni. Dognanja so grobo podana za nekaj vozil v naslednji tabeli:

Proizvajalec	Tip vozila	Poraba olja v l na 100 km
BMW	600, 700	0,1
BMW	501 502	0,15
Borgward	Isabella	0,10—0,15
Daimler — Benz	300 er Serie	0,20
Daimler — Benz	vse druge vrste	0,15
Ford	Taurus 12 M	0,02
Ford	Taurus 17 M	0,08
Fiat	600	0,08
Fiat	1100	0,10
Goliath	Hansa 1100	0,02—0,12
Opel	Olympia-Rekord	0,10
Opel	Kapitän	0,15
Porsche	1600	0,18
VW	(1192)	0,03—0,10

Števila veljajo za povprečne obratovalne pogoje in pri vtečenih (vpeljanih) motorjih. Ni osnov za vznemirjanje, če v praksi srečujemo primere, kjer na večurni, dolgi vožnji po avtocestah, ali v času, preden se motor ne vteče, poraba presega gornje podatke. Le po večkratnih meritvah, po nekoliko daljšem časovnem razdobju ugotovljena večja poraba olja zahteva še natančen pregled motorja in popravilo.

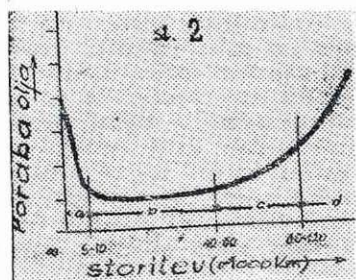
KAKO LAHKO MERIMO PORABO OLJA?

Točne meritve dosežemo s preizkušanjem, ker le v tem obstoja možnost obdržati enake obratovalne pogoje in zanesljive merilne metode. Še pri konstantnih pogojih vtečenega motorja nastopajo nihanja porabe olja okrog $\pm 10\%$. Zaradi tega mora preizkus meritve trajati dalj časa, da dosežemo točnejše vrednosti podatkov.

Meritve oljne porabe z oljnomkazno cevko ali palico in

na tej osnovi ugotovljeni zaključki so vedno dvomljivi iz naslednjih razlogov:

1. Zaradi kondenziranega goriva v notranjosti hladnega motorja je količina olja vedno nekoliko večja. Motorji, ki »sploh ne porabijo« nobenega olja, ali pri katerih se količina še celo nekoliko zviša, so podvrženi v pogledu mazanja nezaželenim in čestokrat škodljivim pojavom razredčenja olja.
2. Lega vozila ni pri vsaki meritvi enaka.
3. Omočitev (pri najvišjem dosegu olja) palice za meritve olja je lahko zelo različna.
4. Ker se olje pri segrevanju razteza, vpliva oljna temperatura na uspešno merjenje.
5. Čas, ki preteče med tem, ko motor ustavimo in merimo, igra bistveno vlogo. Neposredno po ustavitvi se

znatna količina olja nahaja po cevovodih, stenah in pogonskih strojnih delih. Ta količina olja je posebno velika, če uporabljamo olje, ki je pri višji temperaturi v motorju relativno tekoče (n. pr. SAE 40). Točne meritve pri motorju s 3-litrsko vsebino olja so pokazale, da je po ustavitvi motorja pri temperaturi olja 50°C v karterju prikaplalo po petih urah še 590 cm³ olja (torej več kot pol litra)!

Kako v praksi sploh dobimo jasno sliko porabe olja? Osnovno mora biti motor že vtečen. Najboljša metoda je tehtanje polnilne količine olja in pri naslednji me-

njavi izpusitve količine olja. Oljne količine, ki jih je morda potrebno priliti med obratovalnim časom, moramo prišteti poleg. Razlika med težo sveže polnitve (+ dolitim oljem) in težo izpraznitve nam s pomočjo specifične teže dotičnega olja, ki ga uporabljamo, da količino oziroma specifično porabo olja na določeno dolžino prevozne poti po naslednjem primeru:

polnjena količina olja 2.650 g
dolita (dodana) kol. ol. 350 g

skupaj svežega olja 3.000 g

izpušč. količina olja 2.000 g

porabl. količina olja 1.000 g

Specifična teža uporabnega olja znaša npr. 0,882 g/cm³ (tabela 3).

Poraba znaša potem:

$$\frac{1.000 \text{ g}}{0,882 \text{ g/cm}^3} = 1.130 \text{ cm}^3 = 1,13 \text{ l olja}$$

Pri prevoženih 2.000 km znaša poraba

$$\frac{1,13 \text{ l} \times 100}{2.000} = 0,0565 \text{ l/100 km}$$

tako da je motor porabil nekaj več kot 1/2 litra olja na 1.000 km.

tabela 3

**SPECIFIČNE TEŽE
NEKATERIH MOTORNIH
OLJ**

Vrsta motornega olja	pri 20° C	spec. teža v g/cm ³
Selekta (RR) (R ali ML)	SAE 20 — 0,895	
	SAE 30 — 0,896	
	SAE 40 — 0,898	
	SAE 50 — 0,900	
energol viscstatic		0,882
energol motor oil HD	SAE 10 — 0,874, 0,877	
energol Diesel D	SAE 20 W/20 0,884 0,883	
Alfa D (HD MM MS)	SAE 30 0,885 0,887	
	SAE 10 Z 0,890	
	SAE 20 Z/20 0,895	
	SAE 30 0,897	
	SAE 40 0,898	
Extra HD	SAE 10 0,890	
Extra HD	SAE 20 Z/20 0,895	
	SAE 30 0,900	
Mobil oil Arctic	SAE 20/20 W 0,878	
	SAE 30 0,895	
Valvoline HPO	SAE 20/20W 0,876	
Valvoline HPO	SAE 30 0,880	
	SAE 40 0,882	
Shell X-100	pri 15° C SAE 10 W 0,872	
	SAE 20/20W 0,880	
	SAE 30 0,885	
	SAE 40 0,888	
X-100 — Multigrade 10 W/30	SAE 10W/30 0,880	
	20 W/40 20W/40 0,886	
olje za dvotakt. motor. (2T)		0,890

Tudi z oljekazno palico ali cevko lahko do neke točnosti ugotovljamo porabo. Vendar moramo pri tem upoštevati pogoje: da merimo vedno na istem mestu (lega vozila!) in da vedno pustimo več ur

motor hladiti — da postane olje hladno. Čim se nivo olja zniža do polovice med maksimalno in minimalno oznako, tedaj napolnimo olja točno do gornje oznake in zabeležimo količino dolitega

olja. Poraba v litrih na 100 km je potem:

$$\frac{\text{dolita količina v litrih} \times 100}{\text{prevoženi kilometri}}$$

Meritve morajo biti zelo skrbno in točno izvršene, najmanj pri 4 do 5-kratni menjavi olja zaporedno. Potrebno je tudi ločiti kratke

in dolge vožnje, da dobimo pregled na različne pogoje obratovanja.

Zasledovanje porabe olja pri stroju je preventivni ukrep vzdrževanja, ki nam prihrani težke vsote denarja pri manj številnih popravilih, da ne govorimo o sami porabi olja.

Ivan Kodrič

Iz jugoslovanskih železarn

ZELEZARNA ILIJAS

Letos praznuje delovni kolektiv Železarne Ilijaš 11. obletnico ustanovitve. Že pred 9. majem 1952 so imeli v Ilijašu skladišče reparacijskega materiala Izvršnega sveta BIH ter livarski obrat Železarne Zenice. Z združitvijo skladišča in livarskega obrata je bila ustanovljena železarna Ilijaš. V zvezi z jubilejem je delavski svet podjetja na svoji seji sprejel sklep, da najbolj zaslužne člane kolektiva nagradi z denarnimi nagradami.

Delavski svet Železarne Ilijaš je sprejel pravilnik o razdeljevanju čistega dohodka ter skrbno proučil vse pripombe članov kolektiva ter družbeno-političnih organizacij v podjetju. Te pripombe so rezultat daljšega in sistematičnega razpravljanja, pri tem pa so sodelovali vsi člani kolektiva.

Pri obravnavanju problematike družbene prehrane je delavski svet Železarne Ilijaš odobril 13 milijonov dinarjev za dograditev restavracije, poleg tega je za potrebe podjetja sprejel delavski svet sklep, da lahko nabavijo 6 tovornih vagonov, en traktor s prikolico, motor za žerjav ter 10 pnevmatskih nabijačev za livarno.

ZELEZARNA RAVNE

V aprilu in maju so v Železarni Ravne organizirali tečaj za člane organov delavskega samoupravljanja.

Tečaj je imel zelo obširen program. Udeleženci tečaja so tako dobili večji vpogled v poslovno politiko podjetja, v obratne in rentabilnostne izračune ter probleme in dolžnosti kadrovske politike.

ZELEZARNA SMEDEREVO

V Železarni Smederevo so pred kratkim imeli majhno svečanost, na kateri so se spomnili 10. obletnice ustanovitve oddelka elektropeči. Kolektiv elektropeči v Železarni Smederevo sicer ni velik, vendar se lahko pohvalja z doseženimi delovnimi uspehi. Tako se je delavec te železarne izpolnila želja, da na slavnosten način ob prisotnosti predstavnikov organov delavskega samoupravljanja dajo priznanje najboljšim delovnim tovarišem iz elektropeči.

ZELEZARNA SISAK

Po podatkih, ki so jih prejeli v Železarni Sisak do 15. aprila, je pri vpisovanju drugega posojila za stanovanjsko izgradnjo sodelovalo 4.715 članov kolektiva, ali 79% vseh zaposlenih. 130 članov kolektiva pri tej akciji ni sodelovalo, ker so že dalj časa v bolniškem stanju ter delavci, ki so pred odpovedjo delovnega razmerja itd. Na ta način bodo zbrali 67.056.000 dinarjev. Sindikalne podružnice, ki so se pri tej akciji najbolj izkazale, bodo nagrajene.

V preteklem letu so vsi plavži na svetu izdelali skupaj 274 milijonov ton grodlja raznih kvalit, kar je za 9 milijonov ton več kot v letu 1961. Iz tega sledi, da je večja proizvodnja grodlja zahtevala tudi odgovarjajoče večje količine železne rude, oziroma če je bilo porabljene rude nekoliko manj, je morala biti kvalitetnejša z višjim odstotkom železa. Primerjava vse nakopane železne rude v svetovnem merilu kaže, da je bilo v letu 1962 nakopano skupaj 526 milijonov ton te železarske surovine v primerjavi s 517 milijoni ton leta 1961, kar je prav tako za 9 milijonov ton več.

V Evropi so leta 1962 nakopali 285 ton železne rude, od tega samo v Sovjetski zvezi 127 milijonov ton, kar je skoraj 45% evropskega ali preko 24% svetovnega izkopa. Od ostalih evropskih držav sledi Francija s 67, Švedska z 22, Zahodna Nemčija s 17 in Velika Britanija s 16 milijoni ton. Ostale države v Evropi so vse nakopale pod 10 milijoni ton, med njimi Jugoslavija nekaj preko 2 milijona ton. Skupno so v Evropi nakopali 6 milijonov ton železne rude v preteklem letu več kot leta 1961, vendar gre to povišanje na račun Sovjetske zveze, medtem ko so zahodnoevropske države nakopale manj kot v letu 1961.

V letu 1962 so na svetu nakopali 526 milijonov ton železne rude

V Aziji, kjer so nakopali skupno 93 milijonov ton te rude, je LR Kitajska daleč na prvem mestu s 63 milijoni ton, sledi ji Indija s 13 milijoni ton. V ostalih azijskih državah je bil izkop železne rude manjši v količini nekaj milijonov ton, tretja po vrsti je bila Malaja s 6 milijoni ton. Skupaj so na azijski celine nakopali v preteklem letu 2 milijona ton železne rude več kot v letu 1961.

Na obeh ameriških kontinentih so nakopali leta 1962 v rudnikih železne rude skupno 128 milijonov ton, kar je samo za 2 milijona ton več kot v letu 1961. Pri tem prednjačijo ZDA z 69 milijoni ton, sledita pa Kanada s 25 in Venezuela s 14 milijoni ton. Od ostalih držav so nakopali večje količine še v Braziliji, Čilu in Peruju, v vsaki okoli 6 milijonov ton. Izmed vseh dežel je najbolj povečala izkop železne ru-

de Kanada in sicer za 6 milijonov ton v primerjavi z letom 1961, medtem ko so v ZDA nakopali za 3 milijone ton manj, kar je bila posledica manjše proizvodnje.

Afriške dežele, ki sicer svojo železno rudo, z izjemo Južnoafriške unije, v glavnem le izvažajo, so nakopale v preteklem letu 15 milijonov ton, kar je približno na isti ravni kot v letu 1961. Prednjačita Južnoafriška unija s 4 in Liberijska s 3,6 milijonov ton, tretja pa je Alžirija z 2,4 milijona ton.

V Avstraliji so v preteklem letu nakopali 5 milijonov ton železne rude, isto količino kot v letu 1961.

Iz spodnje tabele je razvidno, da nakopljejo v Evropi skupaj s Sovjetsko zvezo daleč največ železne rude, sledita obe Ameriki in nato Azija, Afrika ter končno Avstralija.

	(v 000 ton)	(v 000 ton)
	1961	1962
Evropa in Sovjetska zveza	279	285
Azija	91	93
Severna in Južna Amerika	126	128
Afrika	16	15
Avstralija	5	5
Skupaj	517	526

»Da boste odslej lojalni in boste delali v korist nemške države. Nič drugega.«

»Bom imela potem kake posebne obveznosti?«

»Nobenih. Gre preprosto za to, da preprečimo vašo aretacijo.«

»In kaj naj bi napisala Mascottiju?«

»Da smo aretirali vašo zvezo in da je vajino razmerje odkrito. Svetujte mu, naj do nadaljnjega opusti stike z vami. Če boste napisali to dvoje, ne bo nič zlaganega. Nocoj so bili namreč aretirani tisti ljudje na Jesenicah. Vzbudite mu upanje, da se boste prej, ko bo mogoče, vrnili v Ljubljano! Seveda, mislim, da tega ni treba posebej priporočati, mu napišite tudi nekaj tistega, kar si običajno pišejo takile ljudje. Saj ni treba, da mu že kar takoj odkrijete tisto, kar sem vam povedal in kar vam je razodela tale fotografija!«

»Je res, da ima novo dekle?«

»Res, gospodična.«

»Potem tega zadnjega ne bom mogla.«

»Skušajte si dopovedati, da ničesar ne veste! Saj do pred nekaj trenutki resnično niste ničesar vedeli.«

Nič več ni odgovorila. Obraz je zagrebla v dlani in čisto nepremično obsedela. Messner je spet vstal in prišel okrog pisalne mize. To pot ni šel do vrat, pač pa je stopil

Peter Skalar

25

Srečanja

tik za njen stol in položil svoje dlani na njena ramena. Bile so tople, skoraj vroče. Ko se je skušala na pol obrniti in se ozreti, so jo njegove roke prijele za ramena, jo oklenile, prsti pa so spolzeli po volneni jopici navzdol, skoraj do začetka njenih polnih prsi. Dolge, tople, mesnate prste je čutila kot tiste kremplje, ki so že dolgo čakali, da se zasade vanjo. V resnici pa so izražale Messnerjeve kretnje komaj zadrževano poltnost.

»Pa moram napisati in podpisati že nocoj tisto?« je hripavo vprašala.

»Da, nocoj.« Njegov glas je bil precej odsoten.

Stal je tesno za njo. Rahlo jo je potegnil nazaj, da se je naslonila na prednji del njegovega telesa. Prijeten občutek oblih ramen, na katerih so počivale njegove roke, toplina njenega telesa in ženski nadih so ga prikovali na mesto. Če bi bila Jerka premogla še vsaj nekaj svojega nekdanjega instinkta, bi vedela, da je njegov »Da, nocoj«, lahko pomenil tudi: »Postani mi to kar si bila Mascottiju, pa ne bo treba nikoli ničesar napisati.« Kljub temu, da je bil tesno naslonjen ob njo, je čutila Jerka za sabo zgolj pošast. Zato ga je prosila:

»Prosim, dajte mi papir in peresnik!«

Se je stal za njo, kakor bi je ne slišal.

»Peresnik in papir mi dajte, prosim! Me boste izpustili, ko napišem?«

Počasi so se njegove roke dvignile z ramen. Stopil je okrog mize in položil prednjo prazen papir. »Za Mascottija,« je dejal. Potem je položil prednjo še s pisalnim strojem popisan list in ji pokazal, kje naj se podpiše.

»Čez pol ure se vrnem,« je dejal. »Upam, da boste v tem času lahko potolažili makaronarskega radovedneža.«

Potem je odšel in Jerka je ostala sama v tuji sobi. Dolgo je bolščala v popisan list pred seboj.

Kljub temu, da je šlo proti enajsti, je bilo v kazini nenavadno hrupno. Tu so bili zbrani skoraj vsi SD oficirji, vodje policijskih enot, celo polkovnik Handl, komandant žandarmerije, je bil prisoten, razen njega pa vodje vseh večjih orožniških postaj, višji uslužbenci civilne oblasti, poveljniki financerskih in graničarskih postojank, vodje zaporov ter oba Kreisleiterja s svojimi glavnimi uslužbenci. Ta večer ni bil nihče utrujen, nihče ni imel neodložljivega dela in nikomur se ni mudilo v njegov kraj. Mici ni zmogla vsega dela. Zato so ji dali v pomoč dve dekleti iz kuhinje. Ena je bila iz teh krajev. Bila je brhka punca. Ker ni imela še nikoli priložnosti videti najvišjih zapovedovalcev zacedene dežele in so se ji zdeli dotlej skrajno zadržani ter nepristopni, se je imela ta večer čemu čuditi. Saj so jo pri vsaki mizi božali po rokah in bokih, nekateri pa so jo poskušali celo poljubovati in si jo kdaj pa kdaj posaditi na kolena. Mici se ji je smejala in jo dražila.

Točili so dobro ponarejen rum in še kar znosen konjak. Videti je bilo, da je več kot sto najodgovornejših ljudi iz dežele že ves dan na Bledu in da so zvedeli marsikaj zelo pomembnega.

Sokoljak je poiskal komandirja Grenzschatzev od Svetega Krištofa. To je bil visok, črn Tirolec, ki mu je bil dodeljen z vso svojo postojanko za naglo ukrepanje. Doslej je tekal po zasneženih hribih brez posebne sreče, a ni še nikoli posumil, da Sokoljakovi podatki morda niso dovolj točni. Po vsaki neuspešni ekspediciji je zvrčal krivdo na nepredvidene okoliščine.

Kdaj in koliko naj se otrok uči, kako mu pri tem pomagamo

6. RAZISKOVALNO IN OPAZOVALNO DELO

Celotno šolsko delo in učenje dobi svoj smisel takrat, ko nauči otroka misliti, primerjati, razlikovati, vzporejati, urejati, določati... Zato dobe učenci pogosto opazovalne in raziskovalne naloge. Seveda jim je treba dati ob vsaki taki nalogi točna navodila, kako naj se je lotijo. Viri so lahko živi ljudje, pisana poročila, muzeji, zbirke, podjetja... Če dobi otrok raziskovalno nalogo, je prav, da mu pomagamo zbrati podatke, nikakor pa ni prav, da opravimo delo mesto njega. Usmerimo ga, krčimo mu pot, pomagamo mu! Ne raziskujmo in ne zbirajmo pa namesto njega, kajti boljše je, da je sam dognal še tako bore malo, kot da ima zvrhan koš tujega znanja. Kar je sam dognal, je njegovo in bo njegovo ostalo, kar smo zbrali mesto njega, pa bo le v izjemnih primerih tako dobro presajeno, da se ne bo čutilo kot naše.

Mnogo več dobrega bomo storili otroku, če mu bomo pomagali razlikovati fineše na opazovanem pojavu ali predmetu, ga opozarjali na razločke in mu bistrili oko, kot če

mu bomo servirali rezultate.

Otroci in starši bi morali dobiti v šoli natančna navodila, kako se je treba učiti. V ta namen se je treba posvetovati z učitelji in razrednikom. Tu bomo tudi zvedeli, kdaj in koliko naj se uči. Učenčev domače delo naj bi trajalo poldrugo uro do največ dve uri dnevno. V izjemnih primerih lahko dela kak dan otrok tudi tri ure dnevno. Siliti ga, da bi preždel pri učenju in pisanju vse popoldneve in dopoldneve, bi bilo lahko hudo škodljivo. Seveda mora poldrugo uro ali dve uri intenzivno delati. Starši smo dolžni, da zagotovimo otroku v času učenja mir, zbranost in primeren nadzor. Otrokov delovni dan, režim in red moramo organizirati tako, da je čas dobro izkoriščen. Nikakor ni primerno, da se otrok vse popoldne lovi na dvorišču, zvečer pa sede k vaji. Še manj je priporočljivo učenje po dokončanem televizijskem programu ali povratku iz kina. Del vaje naj otrok napiše kmalu po vrnitvi iz šole, uči naj se določen čas proti večeru, malo pa lahko tudi jutraj pred poukom. Takrat naj ponovi učno gradivo, izvrši

kontrolno, če še zna in pregleđa svoje izdelke. Učenci, ki imajo pouk popoldne, naj jutraj ne leže predolgo in naj zarana opravijo svoje naloge. Nikakor ni potrebno, da se starši uče vsega skupno z otroki in tako še enkrat predelajo snov osnovne šole. Pač pa je potrebno, da se vedno prepričajo, ali otrok ve, kaj se mora naučiti, da mu pomagajo, kadar ne ve, kako bi se naučil in da redno kontrolirajo uspeh učenja ter pismenih vaj. Pri učencih višjih razredov je v navadi odlašanje, češ, saj bom še lahko. Vedeti moramo, da se vsako odlašanje maščuje. Če se otrok uči vsak dan pol ure manj, kot je bilo treba, ima ob tednu tri ure zaostanka. Ob letu je to stodvajset ur. Trajno in trdno znanje lahko prinese le učenje sproti.

Nihče se ne more namesto nikogar ničesar naučiti. Vsakdo zna sam toliko, kolikor se je bil sam naučil. In če je učenje edino in najbolj odgovorno delo naših otrok, smo dolžni urediti vse, kar je v naših močeh, da se bodo naučili čim več. Za njihov življenjski uspeh in za njihovo srečo.

Blaž Vodnjov s svojimi sodelavci ob odhodu v pokoj. Dolgoletni delovodja v pocinkovalnici je na sliki tretji od leve v prvi vrsti

Blaž Vodnjov je odšel v pokoj

Po 36 letih neumornega dela je odšel v zasluženi pokoj **BLAŽ VODNJOV**, delovodja v pocinkovalnici predelovalnih obratov.

28 let je nepretrgoma delal v pocinkovalnici. V tem času si je pridobil mnogo izkušenj. Zaposlen je bil na vseh delovnih mestih in tako izpopolnjeval svoje znanje. Bil je vedno pripravljen pomagati s svojimi nasveti pri reševanju nastalih problemov v obratu. Na podla-

gi vseh teh dobrih lastnosti, ki jih je imel in sposobnosti, je bil pred 12 leti imenovan za delovodjo pocinkovalnice. Pred leti se je tudi on vpisal v knjigo racionalizatorjev in novatorjev. Vedno je skrbel za to, da doprine se čim več za izboljšanje tehnološkega postopka pri površinski obdelavi izdelkov v pocinkovalnici. Usposobil je številne kadre, ki so pod njegovim vodstvom uspešno opravljali svoje delo.

Težko se je posloviti od takega sodelavca kot je bil Blaž. Toda po tolikih letih dela mu je počitek res potreben, zato mu želimo še mnogo srečnih in zdravih let.

Jože Kralj

Popisujte v Železarja!

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »RADIO«

1. do 2. junija ameriški barvni VV film ENOOKI JACK

3. junija španski barvni film PRODAJALKA VIJOLIC

4. do 5. junija jugoslovanski film ŽVIŽG OB OSMIH

6. do 7. junija ruski film DEVET DNI ENEGA LETA

8. junija franc.-italijanski CS barvni film AFRODITA BOGINJA LJUBEZNI

Kino »PLAVŽ«

1. junija španski barvni film PRODAJALKA VIJOLIC

2. junija ameriški film SENCE

3. do 5. junija ameriški barvni VV film ENOOKI JACK

6. do 7. junija jugoslovanski film ŽVIŽG OB OSMIH

8. junija ruski film DEVET DNI ENEGA LETA

Kino Žirovnica

1. junija ruski CS film LJUBEZEN ZMAGUJE

2. junija italijanski film VOJNA SE NADALJUJE

5. junija ameriški film SENCE

8. junija ameriški barvni VV film ENOOKI JACK

Kino Dovje

1. junija italijanski film VOJNA SE NADALJUJE

2. junija ruski CS film LJUBEZEN ZMAGUJE

6. junija ameriški barvni VV film ENOOKI JACK

8. junija jugoslovanski film ŽVIŽG OB OSMIH

Kino Koroška Bela

1. junija angleški film TAJNI TOVARIS

2. junija jugoslovanski film ŽVIŽG OB OSMIH

3. junija ameriški film SENCE

8. junija italijanski film DELFINI

Kino Kranjska gora

1. junija jugoslovanski film ŽVIŽG OB OSMIH

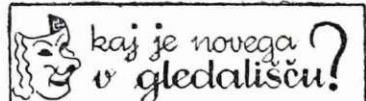
2. junija španski barvni film PRODAJALKA VIJOLIC

3. junija ruski CS film LJUBEZEN ZMAGUJE

4. junija italijanski barvni film ZELENNA MAGIJA

5. junija ruski film DEVET DNI ENEGA LETA

8. junija ameriški film SENCE

GLEDALISČE

»TONE ČUFAR«
JESENICE

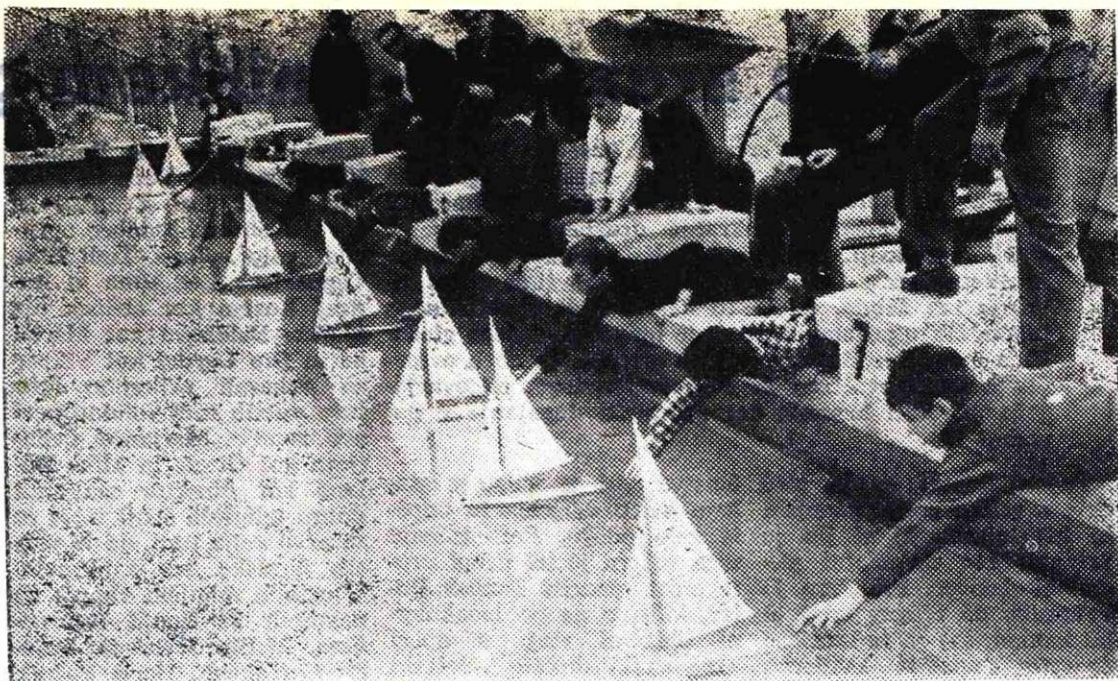
SOBOTA, 1. junija, ob 19.30 uri: Janko Gregorc »MELODIJE SRCA«.

NEDELJA, 2. junija ob 19.30 uri: Janko Gregorc »MELODIJE SRCA« — revija glasbe, petja, plesa in mode. Zveze z vlakci ugodne!

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 31. maja od 12. ure do 7. junija do 12. ure. Zahodni del Jesenic: dr. Milan Čeh, Jesenice, Cesta maršala Tita 88, telefon 245 — interni 728.

Vzhodni del Jesenic: dr. Franc Trampus, Jesenice, Tomšičeva 8/a, telefon 245 — interni 291.

V soboto je bilo v kopališču na Jesenicah okrajno prvenstvo brodarskih modelarjev. Številni mladi ljubitelji te izvrstne ljudske tehnike so se pomerili med seboj, čigar izdelek bo najboljši in najhitrejši

Cicibani in pionirji so tekmovali

V okviru tedna mladosti in IV. zleta LT Gorenjske so v soboto dopoldan tekmovali tudi cicibani s skiroji na fizikurnem domom. Okrog Cesti Viktorja Kežarja za 150 naših najmlajših se je pomerilo med seboj, kdo bo boljši in hitrejši. Zaslugo, da je to tradicionalno tekmovalje poteklo v najboljšem redu in v zadovoljstvo vseh, imajo organizatorji: odbor LT Jesenice, upravi otroških vrtcev Jesenice in Plavž ter Društvo prijat. mladine.

Na dan mladosti pa so se pomerili med seboj tudi brodarski modelarji okraja Ljubljana. Številni udeleženci okrajnega prvenstva, ki je bilo v jeseniškem kopališču,

so tekmovali z modeli jadrnic, motornih čolnov in hidrogliserjev. Popoldan pa so člani društva za podvodno raziskovanje in potapljanje iz Ljubljane izvedli propagandni nastop. Pokazali so več vrst potapljanja in reševanja iz vode. Okrog baze na se je zbralo več sto ljudi, ki so z zanimanjem spremljali prikaze reševanja iz vode, ki mora biti čim hitreje

opravljeno. Najbolj pa jih je zanimal nastop potapljača, oblečenega v skafander, ki pa seveda v bazenu ni mogel prikazati vseh zmožnosti, saj lahko z njim doseže mnogo večje globine. Revija potapljanja in reševanja v vodi bi lahko imenovali sobotni nastop mladih potapljačev iz Ljubljane, ki so želeli popularizirati potapljanje in plavanje sploh.

OBVESTILO

Vse sodelavce prosimo, da nam pošiljajo svoje prispevke napisane čim bolj čitljivo. V kolikor bodo prepisani s strojem, naj bodo z dvojnim razmakom, da lahko naredimo korekturo. Z upoštevanjem te naše želje nam boste precej olajšali delo.

UREDNIŠTVO

PIŠE: PETER SKALAR

Sl. 13 — Pa se je Drejc kmalu potolažil. S Tinom, ki je prilezel dol, sta se tiho pogovorila in si oddahnili. Polovnikar jima je prinesel vile in ju pustil sama. Zmetala sta seno na hlev in pod kupom rezanice izbrala varno skrivališče za puško. Da bi Polovnikar ne brskal po kupu, sta napolnila košaro in mu jo odnesla v hlev. Starec ju je pobožal po laseh in ju povabil v hišo. Dal jima je suhih hrušk in se jima ni nehal zahvaljevati. Fantoma pa se je mudilo. Vpregla sta se v samotnežnice in kar moč hitro odhitela domov. Zdelo se jima je, da Nemci niso več tako nevarni in da jih bo kaj lahko ustrašili.

Sl. 14 — Zadnji del svojega načrta sta opravila pozno popoldne. Z velikim košem, ki je opletal Drejc pod kolena, sta odšla proti Polovnikarju. Počakala sta, da je odgnal starček živino na napajališče. Potem sta hitro izgrebla puško in skatlo, jo položila v koš, vrgla čez narobe seno in odšla. Tina je šel spet pred Drejcem, da je pazil na Nemce. Dogovorila sta se, da ju ne smejo ponovno presenetiti. Varno sta prinesla svoj tovor k Drejcem. Skrila sta ga na vrhni peter. Zdelo se jima je, da morata takoj dokazati Nemcem, da se jih zdaj več ne bojita. Zato sta napravila načrt svojega prvega napada še tisti večer.

Sl. 15 — Cilj nujnega prvega napada je bil velik zemljevid v stekleni omarici pred občinsko hišo. Nemški župan je na tem zemljevidu vsak dan premikal zastavice, da se je videlo, koliko sovjetskega ozemlja je zavzela nemška vojska. Župan, zemljevid in zastavice so bili našima fantoma že dolgo napoti. Drugo jutro je Drejc v šoli potihoma vprašal Tina: »Si naredil ključ?« Tina je pokimal, se gel v žep in mu pomolil pod klopjo majhen, svetel ključek. Drejc si ga je ogledal in zašepetal: »Ob pol devetih straži za skladiščem. Če bi se kdo približal zažvižgaj!« Pokimala sta si in se delala, ko da napeto poslušata učiteljico.

'Melodije srca' v jeseniškem gledališču Železarski globus

Opereto »Melodije srca« je na besedilo H. Štefana napisal slovenski skladatelj Janko Gregorc že pred drugo svetovno vojno. Zato je njena vsebina tudi odgovarjala pogojem takratne družbene ureditve v stari Jugoslaviji. Ker pa je njena lahkotna, vendar kvalitetna ter s srcem napisana glasba tudi danes živa, je res škoda, da bi to delo zaradi neaktualnega teksta šlo v pozabo. Zato si je upravnik našega gledališča in režiser Bojan Čebulj s privolitvijo obeh avtorjev zadal nevhvaležno in delikatno nalogo, odgovarjajoče prirediti besedilo ter prestaviti dogajanje v današnji čas.

Bojan Čebulj se je lotil dela z veliko voljo, znanjem in izkušnjami, ki si jih je pridobil kot dolgoletni gledališki delavec. Premiera je pokazala, da njegov trud ni bil zaman, saj je iz klasične operete napravil moderno revijo glasbe, petja, plesa in mode, kot jo sam imenuje, ki jo je v samem tekstu še začel z nekaterimi zelo aktualnimi bodicami. Razen tega je izkoristil to priliko tudi za izvedbo prave modne revije, kjer so podjetja iz jeseniške občine prikazala zbranemu občinstvu najnovejše modele. S tem je na eni strani dosegel na odru vtis pravega spektakla in paše za oči prisotnega občinstva in na drugi strani je finančno pripomogel k čim cenejši in istočasno kvalitetni uprizoritvi samega dela. Vsekakor lahko priznamo Bojanu Čebulju, da je s svojo prireditvijo doprinesel velik delež k temu, da je uprizoritev tako lepo uspela.

Režija in scena sta bili prav tako v rokah Bojana Čebulja. Njegovi režijski prijemi so se dobro ujemali s priredbo, tako da je dosegel skladno in učinkovito odvijanje dogajanja na odru. Čeprav je imel opravka z nekaterimi novinci, so tudi ti lepo sledili njegovi režiserski roki in le pri statistih mu ni vedno uspelo, da bi jih nekoliko bolj razgibal. Sceno je pripravil rutinirano in v njegovem znanem slogu, preprosto in učinkovito.

Dirigent Rado Kleč je vodil predstavo z zanosom in z dobro pripravljenim orkestrom, zborom ter solisti. Posebno pri orkestralnih točkah je lepo muziciral, medtem ko je bil na nekaterih mestih pri spremljanju solistov preglasen. Splošen vtis pa je bil, da je uprizoritev tega dela tudi po glasbeni strani zelo lepo uspela.

Pri izvedbi je sodelovala cela vrsta igralcev in vokalnih solistov. Rina Brunova je kot Silva potrdila svoj pevski in igralski sloves, ki ga uživa pri jeseniškem ob-

činstvu, saj je vlogo v vsakem oziru odigrala in odpe-la zelo dobro. Presenečenje tega večera je bil drugi protagonist tenorist Tonček Dolar, ki smo ga po lanskoletni obrobni vlogi v operi »Tremerski dukat« videli in poslušali sedaj v glavni moški vlogi kot Marjana. Z ozirom na to, da je to njegov prvi nastop v takšni, posebno pevsko zahtevni vlogi in da je šele v letošnjem šolskem letu začel študirati solopetje, mu lahko v vsakem oziru samo čestitamo. Kljub razumljivi nervozni se je kretal po odru sigurno in svojo pevsko nalogo, ki ni bila vedno najlažja, je v okviru možnosti tudi lepo opravil. Z njim smo dobili tenorista in igralca, na katerega bomo lahko v bodočnosti trdno računali. Dober igralski in

pevski par sta bila Darinka Koroščeva kot Vera in Jaka Jeraša ml. kot Zvonko, ki sta v obeh ozirih dobro opravila svojo nalogo. Tudi Elza Cegnarjeva kot Alma in Andrej Kosem kot striček ter Marica Balohova kot Marička in Oto Gerdej kot Viktor so pokazali prikupno igro in v duetih tudi solidno pevsko znanje. Marjanca Čebuljeva kot Gizela in Miha Balanč kot direktor sta tudi dobro odigrala svoji vlogi in za prvo velja tudi, da je včasih igralsko res zablestela. V ostalih manjših vlogah so nastopili še Sonja Dobravčeva, Melita Jelenova, Stan-ka Geršakova, Boris Pačnik in kot napovedovalca Vera Ažmanova in Franci Pogačnik.

Omeniti moram tudi člane plesnega krožka jeseniške Svobode, ki so po koreografiji Metoda Jerasa zelo učinkovito in na dostojni ravni izvedli pet plesnih vložkov.

Priprave za uprizoritev so terjale ogromno dela ter so pri njih poleg že omenjenih še sodelovali: zborovodja prof. Breda Bidovčeva, korepetitor prof. Silva Gračnerjeva, orkester Glasbene šole in mešani zbor jeseni-

ške in žirovniške Svobode.

Uprizoritev »Melodij srca« je tudi zadnja premiera našega gledališča v letošnji sezoni. Čeprav se samo delo tako po glasbeni kakor tudi vsebinski plati ne more meriti z opero »Tremerski dukat«, ki je bila uprizorjena za zaključek lanske sezone, vendar pomeni njegova postavitev na oder v tej obliki lep uspeh. Kajti če zaradi določenih težav v začetku letošnje sezone nismo uspeli pripraviti uprizoritev nameravane opere, vendar smo z »Melodijami srca« brez dvoma prav tako ugodeli našemu gledališkemu občinstvu. Istočasno pa smo v vrste naših gledališnikov in glasbenikov pritegnili nove moči, starejše pa obdržali na odru. To je pa brez dvoma lep uspeh naše amaterske gledališke in glasbene dejavnosti ter istočasna priprava za bodočo sezono.

Vsem izvajalcem in organizatorjem moramo čestitati k njihovem uspehu in se jim zahvaliti za ves njihov trud, ki so ga vložili v pripravo tega dela. Prosimo jih, da bodo tako in še boljše nadaljevali tudi v prihodnji sezoni!

AVSTRIJA — Avstrijska železarna Oesterreichische Alpine Montan Gesellschaft v Donawitzu je v letošnjem aprilu ustavila proizvodnjo debele in srednje pločevine v obratu, ki je bil že sto let star. Na ta način bo sedaj izdelovala v Avstriji debelo pločevino samo železarna Vöest v Linzu.

INDIJA — Zahodnonemško podjetje Gutehoffnungshütte je dobilo naročilo za dobavo četrtega plavža železarni v Rourkeli. Medtem ko imajo sedaj obratujoči plavži vsak kapaciteto 1000 ton grodlja na dan, bo proizvajal četrty plavž 1500 ton grodlja dnevno.

MADŽARSKA — V tej državi nameravajo v bližnji bodočnosti izvesti veliko koncentracijo v železarski industriji. Skupno bodo združili 36 manjših podjetij v 13 večjih, tako da bodo s tem dosegli povečano produktivnost in olajšali tehnični razvoj.

ŠVEDSKA — Švedske železarne so izdelale v letu 1962 skupno 3,7 milijona ton surovega jekla, kar je za približno 150.000 ton več kot v letu 1961.

Ob tednu muzejev

Zadnji dnevi v maju so vsako leto namenjeni šolski mladini za izlete ter obisku muzejev. Zato ne bo odveč, če se ob letošnjem tednu muzejev nekoliko seznamimo z obiski, ki smo jih imeli v našem tehniškem muzeju v zadnjem obdobju.

Tako se v tehniškem muzeju vrstijo obiski šolske mladine in drugih skupin skoraj nepretrgoma že od novega leta naprej ter ne glede na teden muzejev. To navsezadnje ni nič čudnega, saj se šolska mladina že v 3. razredu osnovne šole začne seznanjati z zgodovino o železarstvu, naš tehniški muzej pa šolam pri tem vsestransko pomaga. Pred vsakim ogledom zbirke učence osnovnih šol redno seznamimo z zgodovino ter načinom topljenja rude od Haldstatske dobe do nastanka železarne.

Tehniški muzej je v letošnjem letu obiskovalo 64 velikih skupin, med njimi so bili prosvetni delavci, delegaciji iz Sovjetske zveze in Poljske, ameriški finančniki s svojim konzulom, osebje Inetrtrans-Globus, Merkurja iz Kranja, študentje iz fakultet z Reke, Beograda in Skopja. Tu so bili tudi gostje iz muzeja revolucije v Ljubljani, omenimo pa naj še mladino iz Trbiža itd. Šolske skupine pa prihajajo v naš tehniški muzej iz vse Slovenije ter si z zanimanjem ogledujejo razstavljene zbirke. Železarski izobraževalni center, oddelek za izobraževanje odraslih, pa po svoji liniji ter dobro organizirano in točno po določenem načrtu pošilja šolske

skupine v glavnem iz osmih razredov osnovnih šol v naš tehniški muzej, kjer se seznanijo z zgodovino železarstva na Gorenjskem. Za obiske teh skupin imamo naslednji program: od 8. do 10. ure ogled muzeja, od 10. do 11.30 ure predavanje z diapozitivi v muzejski predavalnici, od 14. do 16. ure pa predavanje od železne rude do jekla, o poklikih, izdelkih in izvozu. Od 16. do 18. ure je v načrtu ogled plavža, martinarne in žične valjarne ali pa predelovalnih obratov v Hrenovici. Poleg že omenjenih šolskih skupin pa oddelek za izobraževanje odraslih pri ŽIC pošilja v tehniški muzej tudi vse novospregate delavce, ki morajo pred nastopom službe v železarni obiskovati uvaljni seminar. Tako je naš tehniški muzej obiskalo 92 skupin ali 2.909 obiskovalcev ter 96 posameznikov. Od tega je ŽIC poslal oziroma napotil v tehniški muzej 989 oseb ter 14 skupin ali 299 novospregatih delavcev.

Vse tiste forume ter organizacije, ki pošiljajo razne delegacije v tehniški muzej z namenom, da si ogledajo zbirke, pa opozarjamo, da je za ogled teh zbirke treba nameniti več časa kot je to v sedanjih praksi. Samo za-

ogled tehniškega muzeja potrebujemo vsaj eno uro in pol, pri skupinah iz inozemstva pa več, ker je potrebno tudi tolmačenje. Tako se bomo izognili smešnim situacijam priganjanja obiskovalcev, da končajo z obiskom, čeprav bi si še radi ogledovali razstavljene eksponate. Tudi šolam priporočamo, naj ne pošiljajo prevelikih sku-

pin učencev, ker se je pokazalo, da je 60 do 120 učencev težko zadržati v enem prostoru.

V počastitev letošnjega tedna muzeja pa bo izšla tudi druga številka Tehnične priloge »Železarja«, ki je v celoti namenjena razvoju železarstva na Gorenjskem, predvsem pa v Bohinju.

France Torkar

Potrebujemo atletski klub

V sredo 22. maja smo na atletskem troboju med ŽIC, železarno in gimnazijo srečali državne prvake v hitri Muniba Tabakovića. Z našim sodelavcem sta se takole pogovorila:

— Slišal sem, da ste se udeležili pohoda ob žici okupirane Ljubljane. Kaj menite o progi in o tekmovalju samem?

— Kot vsako leto je bila tudi letos proga zelo težavna, poleg tega je še padal dež. Tekmovanje je bilo dobro organizirano.

— Ste prej veliko trenirali?

— Ne, zelo malo. Pritisnil sem šele sedaj, ko se pripravljam na državno prvenstvo v hitri hoji.

— Kaj menite, kako se boste uvrstili in kdo je vaš najresnejši nasprotnik?

— O sebi ne bi govoril, moj najresnejši tekmelec pa je vsekakor Vister.

— Kaj menite o današnjem tekmovalju?

— Zelo dobro je pripravljeno, dobro pa bi bilo, če bi bilo takih tekmovalj več. Kar poglejte, koliko nadarjenih atletov je tukaj, vendar so prepuščeni sami sebi. Na Jesenicah bi bil potreben močan atletski klub, ki bi

jih združeval in jih moralno ter finančno podpiral.

— In vi? Trenirate na svoje stroške?

— Da. Večino stroškov nosim sam.

Naš sodelavec se je poslovil, Tabaković pa je spet stekel po stezi... Ostalo pa je odprto vprašanje jeseniškega atletskega kluba.

A. H.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega ljubega ata, starega ata in strica

FRANCA PAVLENČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so ga obdarovali z venci in cvetjem in ga v tolikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Rosensteinovi, vsem lastnikom osebnih avtomobilov, sodelavcem iz strgarne valjev in godbi DPD Svobode Javornik. Prav vsem še enkrat iskrena hvala.

Družini Pavlenčevi in družina Vidmarjeva

ZELEZAR — Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice, int. telefon št. 394 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«